БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 204 (6639)
ОКТЯБРИИН 6
ВТОРНИК
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ (1-дэхи нюур).
Б. Шатонов. — Эдэ үдэрнүүдтэ орденто заводто (1-дэхи нюур).
Ц. Дандаров. — Хонн үсхэбэрилгые саашадань хүгжөөхын түлөө тэмсэе (2-дохи нюур).
Г. Чесанский. — Эрид хубилалта хэхэ хэрэгтэй (2-дохи нюур).
Г. Бадмаев. — Материал алмана (2-дохи нюур).
Д. Батожапов. — Габьяата ажалай үрэ (2-дохи нюур).
МТС-үүдые САГ ҮРГЭЛЖЫН КАДРНУУДААР ХАНГАЯ: **А. Дмитриев.** — Колхозуудай ажалые саашадань механизацилая. **У. Баранникова.** — Мэргэжэлтэй кадрнуудые олоор бэлэдхэхэ (3-дахи нюур).
Ц. Цыбиков. — Манай парторганизацииин тон шухала зорилго (3-дахи нюур).
Германска Демократическа Республикын Арадай палатын заседани дээрэ (4-дэхи нюур).
Корейскэ Арадай-Демократическа Республикада промышленна предприятинуудые һэргээн байгуулна (4-дэхи нюур).
Парагвайн коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй хандалга (4-дэхи нюур).
Лейбористска партиин жэл бүриин конференци хаагдаба (4-дэхи нюур).

Механизаторска саг үргэлжын кадрнуудаар МТС-үүдые хангаха

Машинно-тракторна станцинууд тээшэ колхозно байгуулалтын материально-техническэ база мүн байжа, мүнөө үедэ колхозой ажалые бүхы талаһаань хүгжөөлгын шиидхэхы хүсэн болонхой. МТС-үүд болбол мүнөө үсын ехэхэн шэнэ техникээр хангагданхай туладаа колхозуудтахи ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэриие механизацилха, колхознигуудай ажалые ниилээд хүнгэдхэхэ, тэдэнэй ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ гүйсэд арга боломжотой.

Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүд, мүн тэрэшэлэн «Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол хадаа машинно-тракторна станцинуудай бүхы ажал-ябуулгые дам саашадань һайжаруулха зорилготой тодорхой программа мүн байна.

Социалистическэ хүдөө ажахые улам ехээр хүгжөөхэ талаар машинно-тракторна станцинуудай түйлаһан амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, партиин Центральна Комитет болбол МТС-үүдэй ажал-ябуулгадахи горьтойхон дутагдалнуудые элирүүлһэн байна. «Орёо техникээр зэбсэгжэһэн МТС-үүд гүрэнэй томо предприятинууд болоһон аад, мүнөө үедэ механизаторска саг үргэлжын кадрнуудгүй байһаниинь буруу байна» гэжэ партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленум тэмдэглээ. Тиимэһээ механизаторска кадрнуудые бэлэдхэлгын мүнөө байгаа системые ондоо болгохо, промышленна предприятинуудһаа инженерно-техническэ кадрнуудые хүдөө ажахыда гаргаха, урдань механизаторнууд байһан аад, мүнөө ондоо предприятинууд ба эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ байгаа хүнүүдые МТС-үүдтэнь гэдэргэнь эльгээхэ шухала гэжэ тус Пленум зааһан байна.

Манай орон дотор коммунизм амжалтатайгаар байгуулхын тулада мүнөө үедэ нэн түрүүн социалистическэ хүдөө ажахые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ хэрэгтэй болоно. Энэ зорилгые шиидхэхын тулада городуудтахи промышленна предприятинуудта ба эмхи зургаануудта мүнөө ажаллажа байгаа инженерно-техническэ кадрнуудай ба бусад мэргэжэлтэдэй дундаһаа хэдэн мянган хүнүүд һайн дурааряа хүдөө ажахыда — колхозуудта, совхозуудта ба машинно-тракторна станцинуудта ошожо хүдэлмэрилхэ бэзэ гэжэ манай парти уряалһан байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин энэ уряае бүхы советскэ хүнүүд тон халуунаар дэмжэжэ байна. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлсэхэ зорилгоор хүдөө ажахыда, машинно-тракторна станцинуудта ошожо хүдэлмэрилхэ дуратай советскэ патриодууд манай республика доторшье тон олон байна.

Манай республикын промышленна предприятинуудта, эмхи зургаануудта мүнөө хүдэлмэрилжэ байһан урдын хэдэн олон механизаторнууд, хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэд КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаһанайнгаа һүүлээр, МТС-тэ хүдэлмэрилхөөр маниие эльгээгыт гэһэн гүйлтатайгаар партийна комитедүүдтэ, республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ хандана. Һүүлэй хэдыхэн лэ үдэрэй туршада республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ тэдэнэрһээ 30 гаран мэдүүлгэ ороод байна. «Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, МТС-тэ ошожо, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ манай партиин табиһан зорилгонуудые бодото ажалааараа бэелүүлэлсэхэ хүсэлэнтэйб. Арба гаран жэл соо тракторна бригадын бригадираар хүдэлмэрилһэн байнаб. Намайе манай эндэхи али нэгэ МТС-тэ эльгээгыт» гэһэн гүйлтатайгаар Байкальска леспромхозой хүдэлмэришэн Иван Иванович Холин республикын Хүдөө ажахын министерстводэ мэдүүлгэ бариһан байна.

Мүн тэрэшэлэн Улан-Удын «Механлит» заводой инженер-механик нүхэр Щапов, ПВЗ-гэй инженер-механигууд нүхэд Кватун, Шишкин ба бусад хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ бодото ажалааараа хабаадалсаха хүсэлэнтэйбди, маниие МТС-тэ эльгээгыт гэжэ мүн лэ республикын Хүдөө ажахын министерстводэ хандаһан байна. Эдэ нүхэдэй мэдүүлгэнүүд мүнөө хаража үзэгдөөд, жэшээнь, нүхэр Щапов Бичурын аймагай Бага-Куналейн МТС-эй главна инженер-механигаар, нүхэр Кватун Тарбагатайн МТС-эй главна инженер-механигаар хүдэлмэрилхээр мүнөө эльгээгдэбэ. МТС-үүдтэ маниие эльгээгыт гэһэн хэдэн олон мэдүүлгэнүүд урданай трактористнуудһаа, комбайнернуудһаа ба бусад мэргэжэлтэдһээ партиин Сэлэнгын, Кяхтын, Мухаршэбэрэй ба бусад айкомуудта мүнөө орожол байна.

Урдын механизаторнуудые МТС-үүдтэнь бусааха талаар партиин Мухаршэбэрэй айком горьтойхон ойлгууламжын хүдэлмэри хэжэ байна. Аймагайнгаа МТС-үүдтэ трактористнуудаар, комбайнернуудаар урдань хүдэлмэрилһэн аад, мүнөө ондоо предприятинуудта, эмхи зургаануудта ажалладаг 200 үлүүтэй хүнүүдтэ хуушан ажалдаа гэдэргээ бусагты гэһэн уряатайгаар эндэхи партийна эхин организацинууд, МТС-үүдэй дирекцинүүд бэшэг бэшэжэ байна. Мүнөө тэдэнэй дундаһаа олон хүнүүд МТС-үүдтээ бусажа, комбайнернууд болон трактористнуудаар хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Эндэхи МТС-үүд бусажа ерэһэн механизаторнуудтаа материально-ажаһуудалай һайн услови хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна.

«Техникэ эгээл бүтээсэтэйгээр хэрэглэжэ, колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хүсэ ехэтэйгээр саашадань дэбжүүлхэ хэрэг хангахын тулада мэргэжэлтэдэй механизаторска саг үргэлжын кадрнуудые МТС-үүдтэ бии болгохо гээшэ партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай шухала зорилго мүн» гэжэ партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ. Теэд энэ зорилгоёо манай республикадахи зарим партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд үшөө хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Республикымнай олонхи МТС-үүд илангаяа инженерно-техническэ кадрнуудаар, дээдэ эрдэм һургуулитай мэргэжэлтэдээр — агрономууд болон зоотехнигүүдээр гүйсэд хангагдаадүй байна. Илангаяа Кяхтын, Сэлэнгын, Бичурын ба бусад зарим аймагуудай МТС-үүд иимэ мэргэжэлтэдээр ехэ дутамаг. Гэбэшье, тус аймагуудай партийна комитедүүд ба аймгүйсэдкомууд инженерно-техническэ кадрнуудаар МТС-үүдээ бэхижүүлхэ, һайн мэргэжэлтэй механизаторска кадрнуудые — трактористнуудые, комбайнернуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулнагүй.

Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулхын тула парти, правительствын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, нютагуудтахи партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд механизаторска саг үргэлжын кадрнуудаар МТС-үүдые дары хангажа, машинно-тракторна станцинуудай бүхы хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха уялгатай.

„СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай“ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ

Бурят-Монголой номой хэблэл «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлээр 1953 оной сентябриин 7-до абтаһан КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол ба «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой 1953 оной сентябриин 3-да хэһэн элидхэлые тус тус брошюранууд болгон бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэн гаргаба.

Брошюранууд тус бүридөө 2 мянган хэһэг тиражтай.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Бэлэдхэлэй ба худалдан абалгын шэнэ сэнгүүдээр

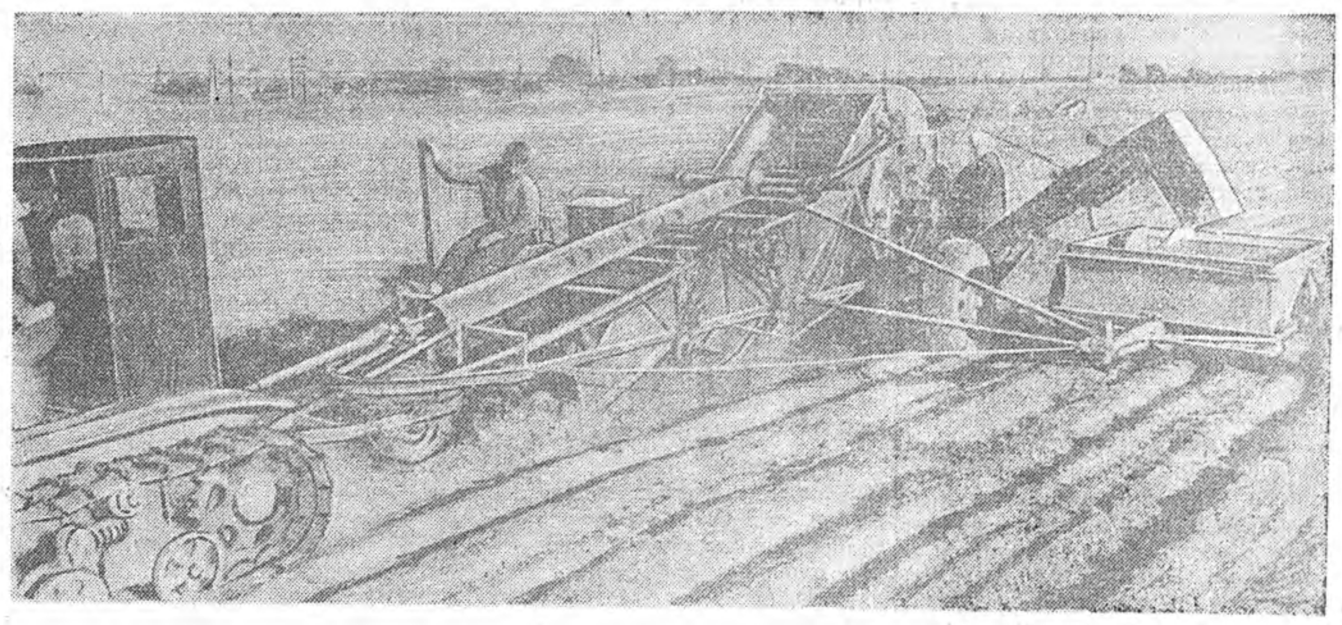
ВАЛКИ. (Харьковска область). Эд хэрэглэгшэдэй обществонудай районно союзай бэлэдхэгшэдэй хүдэлмэриин халуун үе болобо. Үэрсэ, помидор, капуста, столовын конеплод, хартаабха ехээр ашаһан втомашинанууд, арбанууд, морин тэрэгэнүүд, үглөөнһөө эхилээд үдэшэ орой болотор районой дамжуулгын ба буйлуулгын пунктнуудта ернэ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ илангаяа ехэ продукци асарагдаа. Райпотребсоюзай бэлэдхэлэй конторын мэдээнүүд энээниие гэршэлнэ. Сентябриин 5-һаа 14 болотор арбан үдэр соо тушаажа абалгын пунктнуудта үнгэрэгшэ бүхы үеынхидэ орходоо гурба дахин ехэ овощь колхозууд асараа.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар парти ба правительствын хэжэ байгаа ехэ хүдэлмэри колхозно тосхонуудта угаа ехэ дэбжэлтэ үүдхэбэ. Малажалай продуктнуудые, бэлэдхэгдэһэн овощьнуудые худалдан абалгын сэнгүүдые дээшэлүүлгэ бэлэдхэлэй ба худалдан абалгын темп[…] хурдадхана.

Худалдагдаха ёһотой продуктнуудайнгаа түсэбүүдые олонхи колхозууд дахин шалгажа эхилээ. Малажалай ба огородой продуктнуудые уялгата ёһоор гүрэндэ тушааһанай, мүн кооперацида худалдажа 250 мянган түхэригэй олзо оруулха гэжэ «Заря коммунизма» гэжэ хүдөө ажахын артелиин сметэдэ бүри жэлэй эхиндэ түсэблэгдэһэн байгаа. Мүнөө энэ олзонь 1.5 дахин ехэ болобо. «Червоно господар» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Оберемок гэгшын тоолоһоной ёһоор бэлэдхэлэй ба худалдан тушаалгын шэнэ сэнгүүд артельнэ ажахын олзо доходые энэ жэлдэ 1,5 дахин дээшэлүүлхэ ёһотой байна. Хүгжэгдэнги малажалтай ба овощь ургуулдаг бусад ажахынууд түсэблэгдэһэн олзоһоо гадуур хэдэн зуугаад мянган түхэриг нэмэн абаха байна.

Овощь, хартаабха, һү, мяха нэмээжэ худалдаха тухай олон колхозууд кооперацитай хэлсээ батална. Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель урдань бүхы овощьнуудайнгаа үлүүень колхозно рынок дээрэ худалдаха гэжэ түсэблэһэн байгаа. Мүнөө эндэ 10 тонноһоо дээшэ үгэрсэ, помидор, капуста кооперацида худалдаха гэжэ хараалагдана. Кооперацида худалдахын талаар «Червоно господар» артелиин правлениин шиидхэбэреэр 20 мянган литр һү, мүн 40 тонно шахуу овощь ба хартаабха гаргагдаба. Бусад колхозуудта мүн лэ иимэ шиидхэбэринүүд абтана.

Һүүлшын табан хоногойнхитой жэшээлбэл, район соо мяха худалдажа абалган таба дахин дээшэлээ.

Московско область. Раменска районой «Путь к коммунизму» колхозой поли дээрэ «ККР—2» гэжэ хартаабха хуряалгын советскэ шэнэ комбайные туршан үзэжэ байна. Энэ машина хадаа хоёр рядһаа нэгэн доро хартаабха малтан абадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ККР—2» гэжэ хартаабха хуряаха комбайн хүдэлмэрилжэ байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Хүсэ ехэтэй тракторнуудаар МТС-үүдые хангахабди

ЧЕЛЯБИНСК, (ТАСС). СССР-эй Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые Челябинска тракторна заводой коллектив ехэ баяртайгаар угтаба. Предприятиин гол цехүүдэй эндэхи дизельмоторно, агрегатна, механическа бусад цехүүдтэ агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые, мүн газет уншалга үнгэргэбэ.

Заводой хүдэлмэришэд, албахаадад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд Пленумэй хараалһан эмжээ-ябуулганууды е халуунаар һайшаана, трактор бүтээгшэдэй энэ табигдаһан зорилгонуудые үргэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлнэ.

Участогай мастер нүхэр Ильин тогтоолтой танилсаад, иигэжэ мэдүүлбэ.

— Хүдөө ажахые, мүн тэрэнэй бүхы һалбаринуудые түргэнөөр хүгжөөхэ зам энэ шухала документ соо заагдана. Энэ тогтоолые бэелүүлгэ хадаа ороноо эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, промышленностиие түүхэй эдээр хангаха арга боломжо олгоо.

Трактор бүтээгшэд, биднэр МТС-үүдые хүсэ ехэтэй машинануудаар, мүн запасной частьнуудаар хангаха, колхозно үйлэдбэридэ бүхы хүдэлмэринүүдые бүрин механизировалхэ ябуулгада туһалха ёһотойбди.

Запасной частьнуудые ехээр гаргаха гэһэн уялга манай участогай коллектив абана. Сентябриин даалгабариие болзорһоонь хоёр үдэр урид дүүргэхэбди.

Токарь нүхэр Науменкын хэлэһэн үгэнүүд мүн лэ иимэ удхатай байгаа. — Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ ябадалда колхозно таряашадта бодото ажалаараа туһалаябди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлэебди. Нормоёо 130 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэ арга боломжо манайда бии.

Хүдэлмэришэдэй хэлэһэн үгэнүүд бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, нүхэр Искинёва халаан соогоо хоёр нормо дүүргэнэ.

Заводой участогуудай ба цехүүдэй коллективүүд, олон хүдэлмэришэд, халаанайнгаа даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Малай байра хирпиисээр барина

КИЕВ (ТАСС). Хүдөөгэй ба колхозно билгые проектировалхэ гүрэнэй Украинска институдаар зохёогдоһон типовой шэнэ проектээр Сталинскэ, Запорожско, Одесскэ ба Украинын бусад областьнуудай колхозуудта малажалай байрануудые барина. Энэ проектын шухалань юуб гэхэдэ, модогүйгөөр барилга хэхэ конструкцинуудые үргэнөөр хэрэглэнэ.

Малай, шубуудай байрануудые барихада мүнөө болотор модон тулганууд, модон һарабша, хушалтанууд хэрэглэгдэдэг байгаа. Иимэ конструкциин ёһоор барилга хэхэдэ модо ехээр гаргашалагдадаг байһан юм. Жэшээлхэдэ, 100 толгой үхэрнүүдтэ дал барихадаа 153 кубометр модон гаргашалагдадаг байгаа.

Модогүйгөөр барилга хэхэ проект зохёохын тула Гипросельстройн проектировщигууд нүхэд Кравченко ба Захарченко гэгшэд үни удаан хүдэлмэрилбэ. Үхэрэй, гахайн, мүн шубуудай байрануудай типовой проектнүүдые институт олон тиражтайгаар хэблэжэ, республикын колхозуудта эльгээбэ. Тугалай байрын типовой проектын зохёолго дүүргэгдэжэ байна.

Шэнэ проектнүүдэй ёһоор барилга хэхэдэ модо гаргашалга 80—85 процентээр доошолуулагдана. 100 толгой үхэрнүүдтэ дал барихада энээнэй урда 153 кубометр модо оруулагдадаг байгаа һаа, мүнөө минил 20 кубометр оруулагдана. Модон можонуудай орондо хирпиисэ тулганууд байгуулагдана. Модон залгалаануудай орондо хирпиисэ армагууд, мүн модон оройн орондо модогүй дулаан хушалта хэгдэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ ордено заводто

СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин шиидхэбэринүүдээр, сесси дээрэ нүхэр Г. М. Маленковой хэлэһэн үгөөр зоригжоһон Улан-Удын Ленинэй ордено паровозо-вагонно заводой коллектив патриотическа ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байна. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй долгин улам үргэдэнэ. Заводой бүхы цехүүд стахановска вахтада жагсанхай.

ТҮРҮҮ ЦЕХЫНХИДЭЙ АЖАЛ

Социалистическэ мүрысөө бодотоор дэлгэрүүлһэн вагон-задалалгын цехынхид байгша оной 8 һарын дүнгүүдээр завод соогоо түрүү зэргэдэ гаранхай. Эдэнэр түйлаһан амжалтаяа арьбадхахын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна. Коллектив соогоо алдаршаһан нүхэр Романовагай бригада илангаяа һайнаар ажаллана. Тус бригадынхид задалагдаһан вагоной детальнуудые гээлтэ хоролтодо оруулангүй, гүйсэдөөр складта тушаажа, август һарада гүрэнэй 20 гаран мянган түхэриг алмаба. Гүрэнэй зөөридэ нарин нигтаар хандаһанайнь түлөө энэ бригадынхидта тус тустань мүнгэн шан барюулагдаба.

Эндэ үдэрэйнгөө нормые 200 процент дүүргэгшэдэй тоо үдэр ошохо тудам олошорно. Нүхэр Боголюбовай хүтэлбэрилдэг бригада һүүлэй үедэ вагон[д]етальнуудые химическэ метод угааха, арилгаха арга олоод, нөө тэрэ методэерээ ажаллажа, ээсэеэ дээшэлүүлээ, мүн хүшэр х[ү]дэлмэри хүнгэдхэгдөө.

Ноябриин 7[-н]ий үдэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ шиидэһэн модошо дарха[н] З. Стойко, слесарь-электрик А. К[...]шов болон бусад халаанайнгаа даалгабаринуудые нэгэ хахад—хоёр дахин дүүргэнэ.

ШЭРЭМ ШУДХАГШАДАЙ АМЖАЛТА

Үйлэдбэриин [нов]аторнуудай дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгожо шадаһан шэрэм шудхалгын цехын коллектив [һ]арын түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, сентябриин 3-һаа эхилэн [О]ктябрь һарын түсэбөөр ажаллажа байна. Цехын коллективэй 90 процентнь стахановецууд—үйлэдбэриин новаторнууд юм. Эдэнэр Октябрьска революциин 36-дахи ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа бодотоор [бэел]үүлжэ байна. Эрхим шанартай шэрэм шудхан гаргадаг стахановецууд-формовщигууд Видменко, [...]чаков, стерженьщица нүхэр Н[...]за болон бусад халаан—сүүдхын даалгабариие хододоо 180—190 процент дүүргэжэ, цехын ба заводой Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэнхэй. Стахановец нүхэр Манд[...]вай хүтэлбэрилдэг комсомол залуушуулай участок халаанай даалгабариие холо үлүүлэн дүүргэжэ хамта эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилнэ, түүхэй эд гамтайгаар гаргашалжа, продукциин өөрынь үные химдаруулна.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэ цехын партийна болон профсоюзна организацинууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Мүнөө энэ цехын коллектив бултадаа түүхэй эд комплексноор алмаха талаар Лидия Коробельниковагай методээр ажаллана. Энэ методээр ажаллаһанай ашаар тус цехынхид гансал август һара соо гүрэнэй 22 мянган түхэриг алмажа шадаа.

Зүүн Сибириин ба Дальна Востогой түмэр замай ажахые паровозой запасной частьнуудаар дутамаггүйгөөр хангаха уялгаяа энэ цехын коллектив һайнаар мэдэрэн, ажалдаа творческоор хандана, рационализаторска дурадхалнуудаараа үйлэдбэриингөө зарим процессуудые богонидхоһон байна.

АЖАЛАЙ ДЭБЖЭЛТЭ

—Эхэ ороноймгоо экономикые улам саашань хүгжөөхэ талаар табадахи табанжэлэй түсэб соо металлургнуудай урда тон харюусалгатай зорилго табигданхай. Энэ зорилгые дүүргэлсэхын тула манай цехын металлургнууд бүхы хүсэеэ гаргана,—гэжэ зэд шудхалгын цехын начальнигай уялгые дүүргэгшэ нүхэр Заиграев хөөрэнэ.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаһан энэ цехынхид бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллан, август һара соо валова ба товарна продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 103—106 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн таргаа. Цехын комсомольско организациин секретарь нүхэр Ильин олон жэлэй туршада зэд шудхагшаар ажаллажа, мэргэжэл ехэтэй болоод, мүнөө халаанайнгаа нормые хододоо нэгэ хахад—хоёр дахин дүүргэнэ. Тиихэдэ зэд хайлуулагша Имен-Ахун һүүлэй үдэрнүүдтэ бүришье бүтээсэтэйгээр ажаллана.

ҮЙЛЭДБЭРИИН НОВАТОРНУУД

Коммунистическэ парти болбол советскэ арадта барагдашагүй творческо эршэ зориг түрүүлһэн, тэрээниие анхарал оролдолгоор хүреэлһэн байна. Мүнөө заводой рационализаторнууд болон ухаалан зохёогшодой тоо улам олошорно. Партиин XIX съездын делегат боложо Москва ошоһон, заводой эрхим фрезеровщик нүхэр М. Черныпев мүнөө 1958 оной түсэбөөр ажаллажа байна.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Курочкин олон станок дээрэ амжалтатайгаар ажаллан үльгэр жэшээ харуулна. Станок бүтээлгын Средневолжско заводой токарь-новатор Василий Колесовой методээр ажалладаг болоһон эрхим токарьнууд Воронин, Мурусин, Нагорянский гэгшэд түмэрые силовой методээр отолжо, үйлэдбэриин циклые саг үргэлжэ бага болгоно. Тиихэдэ, эрхим шанартай булад шудхагшад, хоёр зуутан нүхэд Казаиров, Блинов гэгшэд халаанайнгаа нормые 2—2,5 дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Б. Шатонов.

ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛГЫЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЕ

Хориин аймагай хонишодой суглаанһаа

Хоридо аймагай хонишодой суглаан боложо һаяхан дүүрэбэ. Суглаанда аймагай колхозуудай эрхим хонишод, зооветмэргэжэлтэд ба колхозой түрүүлэгшэнэр хамтадаа 100 гаран хүн хабаадалсаа. Тус суглаанда аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин начальник нүхэр С. Б. Батороев аймагай колхозуудта хони үсхэбэрилгэ ба тэрээнние саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай элидхэл хэбэ.

— Бүхы советскэ арадтаяа хамта манай аймагай ажалшад Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленумэй манай ороной хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараалһан гайхамшаг ехэ удхашанартай тогтоолые тон ехэ омогорхол баяртайгаар һайшаан угтаа, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.—Бидэнэр социалистическэ хүдөө ажахыгаа улам саашань хүгжөөхын түлөө манай тэмсэлэй программна документ болохо энэ тогтоолые хэрэг дээрэнь хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ, түрэл Коммунистическэ партиингаа даабарие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ ёһотойбди.

Манай аймагай хүдөө ажахын шухала һалбари болохо хони үсхэбэрилгэдэ парти ба правительство тон ехэ анхарал оролдолго хандуулна. Тииһэнэйнь ашаар манай аймагта хони үсхэбэрилгэ һүүлэй жэлнүүдтэ хүгжэжэ, ажахын нилээд ехэ олзо доходтой ба ашагтай һалбари болоо. КПСС-эй обкомой ба республикымнай Министрнүүдэй Соведэй тогтооһоной ёһоор 1951—1955 онуудай турша соо аймагай колхозуудта хонидой тоо толгой хоёр дахин олошорхо, нооһонойнь шанар һайжаржа, нооһо хайшалалга гурба дахин ехэ болохо ёһотой байгаа. Энэ тогтоолые манай аймагай хонишод амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Жэшээлхэдэ, аймагай колхозуудта 1951 оной январиин 1-һээ 1953 оной сентябриин 1 хүрэтэр хонидой тоо 39.067 толгойгоор олошорһон гү, али табанжэлэй түсэб 91 процент дүүргэгдэһэн байна. Тиихэдэ Үдын сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хонидой тоо 2,5 дахин олошороо. Гансахан 1953 оной 9 һарын турша соо хонидынь 10.958 толгой хүрэтэр олошорһон байна. Тиигэжэ анхандаа республиканска мүрысөө үүсхэһэн хонишодой амжалтата ажалай ашаар тус колхоз 1953 ондо хони үсхэбэрилхэ түсэбөө 113,4 процент дүүргэө. Мүнөө колхоздо түсэбһөө гадуур 1284 толгой хонид тоологдоно. Тус колхоз энэ жэлдэ гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө 126 процент дүүргэжэ, 2000 килограмм нооһо түсэбһөө гадуур тушаагаа. Тиигэжэ гансахан хонинай нооһонһоо тус колхоз энэ жэлдэ 210.000 түхэригэй олзо доход оруулһан ба нэгэ автомашина абаһан байна. Тус колхоздо ажал хэрэгээ һайса шудалжа, эрхим ажалаараа суутай болоһон хонишод олон. Жэшээлхэдэ, хонишон Дари Ойдопова энэ жэлдэ хонин бүриһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалаа. Тиихэдэ хонишон Хандажап Жамьянова 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абажа тэнжээһэн, хонин бүриһөө 2,7 килограмм нооһо хайшалһан байна.

Мүн Маленковой нэрэмжэтэ колхоз хонин ажал хүгжөөхэ талаар һайн амжалта туйлаа. Тус колхоз хони үсхэбэрилхэ энэ жэлэйнгээ түсэбые 101,5 процент, гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө 125 процент дүүргэө. Колхозой эрхим хонишон Бальжин Тушемилов 1953 ондо 100 хонин бүриһөө 2,6 килограмм нооһо хайшалаа. Мүн һайн амжалтануудые туйлдаг эрхим хонишод олошоронхой. Зоотехническэ наукын заабари һургаалнуудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хони үсхэбэрилгэдэ хэрэглэһэнэй, ажалдаа үнэн сэхээр хандан оролдоһоной ашаар эдэ хонишод иимэ амжалта туйлаа. Мүнөө манай аймагай колхозуудта 80000 гаран хонид тоологдоно. Аймагнай гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө жэл бүри үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Гэбэшье, бүхы аймаг дээрээ хони үсхэбэрилгэ үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Тиимэһээ хонин бага олзо доходтой ба ашаг шэмэ багатай зандаа байһаар. Энэ жэлдэ аймагай 15 колхозуудһаа миил 7-ниинь хони үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэнхэй. Хони үсхэбэрилгэ Ленинэй, Кировэй, Калининай нэрэмжэтэ, «Пламя», «Улаан Одон» ба бусад колхозуудта илангаяа хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

— Аймаг дотор хони үсхэбэрилгын хангалтагүй байдалай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, — гэжэ элидхэлшэ саашадаа тэмдэглэнэ, — хонид олоороо һубайрна, тэжээлэй дутамагһаа муу байра байдал ба харууһалгаһаа боложо, хонид үхэнэ, мүн олоороо гаргашалагдана. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ 11562 хонин һубайрһан, энэ жэлэй 9 һарын турша соо 6364 толгой хонид үхэжэ гарзалһан ба 1275 хонид энэ тэрэ хэрэгтэ гаргашалагдаһан байха юм. Тиихэдэ малажал хүгжөөлгын үндэһэ һуури болохо тэжээлэй бата бэхи база хүсэд байгуулагдаагүй, малажалай типовой байранууд үсөөнөөр баригдана, хонишодой ажабайдалай культурна хэмжээе хүсэд ханганагүй. Зоотехническэ наукын заабари ба түрүүшүүлэй дүй дүршэл хони үсхэбэрилгэдэ муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Тиигэжэ хонидые искусственнаар ороондо оруулгын хүдэлмэри муугаар табигданхай. Аймагай хүдөө ажахын эмхи зургаанууд, тэдэнэй мэргэжэлтэд хони үсхэбэрилгын хэрэгтэ халирхайгаар хандажа, тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлнэгүй.

Саашадаа элидхэлшэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө хони үсхэбэрилхэ хэрэгые хүтэлбэрилгэдэнь бии байһан ехэхэн дутуунуудые элирүүлэн шүүмжэлбэ.

Элидхэлшын һүүлээр түрүүлэн үгэ хэлэһэн Маленковой нэрэмжэтэ колхозой үбгэн хонишон Барбу Цыбиков иигэжэ мэдүүлбэ:

— Би колхоздоо тэбхэр 20 жэл соо хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилөөб. Манай партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые тон ехэ баяртайгаар угтажа, колхозно малшадые урмашуулһан энэ документтэй танилсаад байхадаа хүсэеэ шангадхан саашадаа улам һайнаар ажаллаха дуран хүрэнэ,—энэ тогтоолой бүри ойрын 2—3 жэл соо бэелүүлэгдээд байхада гүрэн түрэмнай бүри хүсэтэй, ажалшадай байдал улам жаргалтай, баян болохо байна. Тиимэһээ би үндэр наһатай боложо, 60 гарабашье һаа, партиингаа заабарие дүүргэлсэхэб. Тиихын тула 1954 ондо хаража байһан 170 эхэ хонинһоо 200 хурьга абахаб гэжэ үгөө үгэнэб.

Үдын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша нүхэр Ц. Цыренов 1951—1955 онуудта хони үсхэбэрилгын түсэбэй хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһанние тэмдэглэхэ зуураа, хони үсхэбэрилхэ хэрэгтэ колхозойнгоо правлениин хайша хэрэгээр хандадагые шангаар шүүмжэлбэ.

— Хони үсхэбэрилгые манай колхоздо муугаар хүгжөөлгын гол шалтагаан юуб гэхэдэ, хонид жэлһээ жэлдэ тэжээлээр хүсэд хангагданагүй, хонидой олонхинь хүйтэн, уйтан ба муу байрада үбэлжүүлэгдэнэ. Хонидой бэлшээриин газар уһалагдадаггүй, тиимэһээ ган жэлдэ хониднай зундаа таргалнагүй. Мүнөө колхозоймнай хонидой 20 процентһээ үлүүнь дундаһаа доошо шадалтай. Тиихэдэ колхозой правлени хони үсхэбэрилхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэдэггүй байха юм. Малай байрануудые барилга хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ.

Нүхэр Цыренов мүн зооветмэргэжэлтэдэй хангалтагүй ажалые, племенной хэрэгэй хайша хэрэгээр табигдаһые ба хонишодой ажабайдалай условие һайжаруулхын түлөө колхозой правлениин багаар оролдодогые эрид шүүмжэлбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша нүхэр Е. Гатапова элидхэл соо хэлэгдэһэн шүүмжэлэлые тон зүб гэжэ мэдэрхэ зуураа, тэрээнние усадхаха хэрэгтэ колхоз ехэ оролдолго гаргаха ёһотой гэбэ. Тиигээд хонишодой дунда агитационно-ниитын ба культурна хүдэлмэринүүдэй тон муугаар табигдаһые, нүүдэл худалдаа наймаанай эмхидхэгдээгүй байһые шүүмжэлбэ.

Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишон Хадажап Жамьянова партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые бүрин һайшааха зуураа, өөрынгөө ажалай дүй дүршэлые суглараагшадта хөөрэжэ үгөө. Тэрэ иигэжэ элэбэ: — хони үсхэбэрилгые амжалтатайгаар хүгжөөхын тула ээл түрүүлэн тэжээлэй бардам хүрэхэ база байгуулха, хонидоо типовой дулаан байрануудаар хангаха хэрэгтэй. Энэ ажалдаа зоотехническэ наукын заабаринуудые нэбтэрүүлэн хэрэглэжэ, үнэн сэдьхэлһээ оролдон ажаллаха ёһотойбди. Бидэнэй хони үсхэбэрилгые ашаг ехэтэй, олзо доходтой ажахы болгожо, түрэл партиингаа анхаралые эрхимээр харюулхабди.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Х. Доржиева колхозой хонишодой байра байдалые һайжаруулха тушаа колхозой баймагай хүтэлбэрилэгшэд багаар оролдодог гэжэ тон зүбөөр шүүмжэлбэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бадмаев колхозойнгоо бэлшээриин газарые канаар уһалха хэрэгэй муугаар табигдаһание шүүмжэлээ.

Тус суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой наука ба искусствын таһагые даагшын орлогшо Зуев, хүдөө ажахын таһагай инструктор Филиппов, партиин айкомой секретарь Р. З. Санжиев ба буса хамтадаа 16 хүн үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадһад хони үсхэбэрилгые саашадань һайжаруулха хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна.

Ц. Дандаров,
манай корреспондент.

КУРУМКАНАЙ АЙМАГТА

ТҮРҮҮ ТРАКТОРИСТ

Социалистическэ Ажалай Герой Ц. Бубеевэй тракторна бригада Калининай нэрэмжэтэ колхозой тариянай поли дээрэ хүдэлмэрилдэг юм.

Тус бригадада ажалладаг тракторист нүхэр В. Степанов энэ жэлэй сезондо нилээд амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ, МТС-эй механизаторнуудай социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараба.

«С—80» маркын трактораар 1250 гектар хахалха жэлэй түсэбтэй байһан аад, нүхэр Степанов сентябриин 15-най байдалаар 1600 гектар газар элдүүрилжэ, жэлэйнгээ даалгабари 128 процент дүүргэө. Тиихэ зуураа, 4,5 тонно бензин арбалаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолоор зоригжоһон нүхэр Степанов тарияа хуряалгые дүүргээд, намарай пар хахалалгые эршэмтэйгээр ябуулжа байна.

МЕХАНИЗАТОРНУУДТА ХАМТЫН БАЙРА

Баргажанай МТС-тэ 120 хүнэй байха хоёр дабхар хамтын байра баригдажа байна. Энэ хадаа нилээд ехэ ба гоё байшан болохо юм. Механизаторнуудай байха энэ барилгада 250 мянган түхэриг һомологдонхой. Мүнөө жэлдэ түсэбэй ёһоор 100 мянган түхэригэй хүдэлмэри бүтээгдэжэ, ерэхэ үбэлдөө доодо дабхарынь ашаглалгада оруулагдаха юм. Мүнөө энэ гэрэй шулуун фундамент табигдажа дүүргэгдээ.

ҺУРАГШАДАЙ ПРАКТИЧЕСКА ХҮДЭЛМЭРИ

Галтайн долоон жэлэй һургуулиин V — VII классуудай һурагшад биолог Г. Р. Гармаевагай хүтэлбэреэр Молотовой нэрэмжэтэ колхозой сабшалангай поли дээрэ амаралтын үдэр гаража, нилээд ехэ һонирхолтой, практическа хүдэлмэри хэбэ.

Тиин эдэ һурагшад класстаа ботаникаар үзэһэн теоретическэ материалаа практика дээрэ бэелүүлбэ. Тэдэнэр энэ нютагта ургадаг хээрын ногоонуудай — хяагай, клеверэй ба люцерны үрһэ суглуулжа, колхоздоо тушааба. Энэнь колхозой сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн туһа үзүүлхэ байна.

ШЭНЭ БОЛЬНИЦА НЭЭГДЭБЭ

Под-Икат гэжэ хүдэлмэришэдэй тосхон һаяхан бии болоһон юм. Эндэ һүүлэй үедэ хүдэлмэришэд ба албахаагшад нилээд олошороо.

Эндэхи ажалшадай байра байдалые һайжаруулха ба бэеын элүүрые сахихын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Һаяхан эндэ арбан койкотой шэнэ больница нээгдэбэ. Энэ болбол аймаг соо тоогоороо дүрбэдэхи больница болоно.

О. Раднаев.

Эрид хубилалта хэхэ хэрэгтэй

Ажалшадай саг үргэлжэ ургажа байгаа материальна болон культурна эрилтэнүүдые һайнаар хангаха хэрэгтэ нютагай промышленностиин предприятинууд болон олзоборилгын артельнүүд тон ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Прибайкальска аймагай нютагай промышленностиин болон олзоборилгын кооперациин түрүү предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд парти, правительствын хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые болото дээрэнь бэелүүлхын тулада оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ.

Барилгын материалнуудай Еловско комбинадай коллектив социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэнэ, предприятиингаа доторой резервнүүдые гүйсэд хэрэглэнэ. Тиин комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилхэ талаар бага бэшэ амжалтануудые туйлана. Мүнөө энэ комбинадайхид ноябрь һарын түсэбөөр ажаллана. Валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые тэдэнэр 80 гаран процент дүүргээд байна. Үнгэргэһэн 9 һара соо тус коллектив түсэбһөө гадуур 150 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаа.

«Авангард» гэжэ олзоборилгын артель муу бэшэ показательнуудые туйлана. Тус артелиин коллектив 9 һарынгаа түсэбые нэгэ һара урид, сентябриин 1-дэ дүүргэө.

Гэхэ зуура, аймагай нютагай промышленностиин предприятинууд ба олзоборилгын артельнүүд аймаг соогоо байһан түүхэй эд ба материалнуудые дүүрэн ашаглажа, үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ шаданагүй.

Тус аймагта нютагай промышленностиин 10 предприятинууд ба олзоборилгын артельнүүд бии юм. Эдээнэй олонхинь хэдэн жэлэй турша соо гүрэнэй даалгабарие дүүргэнэгүй, хододоо гарза ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр продукци үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ талаар бии байһан арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэжэ шаданагүй. Аймагай олзоборилгын комбинадууд ба артельнүүд бүхыдөө 9 һарынгаа даалгабарие миил 60 шахуу процент дүүргэжэ, арадай ажахыда хахад миллион түхэригэй продукци дутуу үгэһэн байна.

Крупскаягай нэрэмжэтэ олзоборилгын артель аймаг соогоо илангаяа муугаар ажаллана. Тус артель 9 һарын турша соо жэлэйнгээ түсэбэй миил хахадыень дүүргэө, ажалшадта ехээр хэрэглэгдэдэггүй продукци үйлэдбэрилнэ.

Ажалшад һайнаар, сэбэрээр оёгдоһон хубсаһа үмдэхые хүсэдэг болоо. Тиимэһээ тус артелиин оёдолой цехтэ хүнүүд олоороо захилхэнэ. Теэд ажалшадай захил нобшо удаанаар дүүргэгдэнэ, хэдэн һара соо оёгдонгүй хэбтэхэ ушар гарана. Оёдолойнь цехтэ 4 оёдолшон хүдэлмэрилхэ ёһотой юм. Теэд һүүлэй үедэ оройдоо нэгэн байһанаа ажалһаа гаража ошоо.

Гадна, аймагай колхозууд, предприятинууд болон эмхи зургаанууд хирпиисэ ехээр хэрэглэнэ. Гэбэшье, энэ артель хирпиисэ тон үсөөнөөр үйлэдбэрилнэ. Тус артель фотографи, парикмахерска, гостиница эмхидхэхэ, мүн мебель үйлэдбэрилхэ дүүрэн арга боломжотой аад, тэрэнээ хэрэглэнэгүй.

Артелиин гэшүүдэй дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Тиимэһээ зарим хүдэлмэришэд ажалай журам эбдэнэ. Хүдэлмэришэд хэдэн һафаар салин абадаггүй дээрэһээ ажалһаа гарана. Артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Панин гээгдэлээ эрид шууд усадхахын орондо, өөрынгөө үмсын ажалда гол һанаагаа табяад, бэшэ сагаа архидажа үнгэргэдэг.

«Труженик» гэжэ олзоборилгын артель мүн лэ иимэрхүү байдалда оронхой. Энэ артель продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые найман һара соо миил 50 процент дүүргэө. Артелиин правлени колхозууд болон загаһа барилгын артельнүүдтэ шухала хэрэгтэй продукци үйлэдбэрилхэ гэжэ оролдодоггүй. Жэл соо 300 шарга үйлэдбэрилжэ наймаанда гаргаха байһан аад, 8 һарын турша соо оройдоо 6 шарга үйлэдбэрилһэн байха юм. Загаһа барилгын артельнүүдые бочкоор ба бусад амһартаар хангаха уялгаяа дүүргэнэгүй.

Прибайкальска аймагай партиина болон советскэ органууд предприятинуудайнгаа болон олзоборилгын артельнүүдэй хүдэлмэридэ бии байһан ехэ дутуу дунданuудые дары усадхаха, нютагай материалнуудые дүүрэнээр ашаглаха, үйлэдбэриин бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Г. Чесанский.

Материал алмана

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой вагонуудые задалалгын цехын коллектив үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана. Тус цехын гэшүүд Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ барандаа хабаадана. Мүрысөөндэ орогшод ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэһээ гадна, гансал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэнэ.

Цехын бригаданuудай хоорондо үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ нүхэр В. Ромащёвой хүтэлбэрилдэг столярнуудай бригада түрүүлжэ ябана. Тус бригадын гэшүүд үдэр-халаанайнгаа нормые тус бүридөө 180—200 процент хүрэтэр дүүргэжэ, ажалай эрхим показательнуудые туйлана. Тэдэнэр материалнуудые алмахын тула тэмсэжэ, сентябрь соо 12 кубическа метр модон материал алмаһан байна.

Энэ бригадатай мүрысэдэг нүхэр Овчинниковай хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй бригада мүн лэ үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилнэ. Вагонуудые задалхадаа хуушарһан детальнуудыень гамтайгаар абажа, тэдэнээ һэльбэн заһабарилжа, шэнэ вагонуудые бүтээлгэдэ ашаглана.

Цехын агитаторнууд партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба партиин ЦК-гэй тогтоолнуудтай хүдэлмэришэдөө танилсуулан, тэдэнэрые габьяата ажалда зоригжуулна. Социалистическэ мүрысөөнэй дүн эндэ үдэр бүхэндэ гаргагдана. Мүрысөөндэ түрүүлэгшэд Хүндэлэлэй ба показателиин доскануудта бэшэгдэнэ.

Г. Бадмаев.

ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ҮР

☆

Д. БАТОЖАПОВ.

☆ ☆

Үндэр эрьетэй жалгын оёороор гараһан шулуун сарья соогуур жаахан горхон шааяса урдана. Энэ горхоной адагта хоёр гурбан айлнууд байба. Эгээн зүүн захын зуһалангай гэрэй газаа, эрьюулгэ модон талхи тойрожо байһан хара шарайтай хүнэй хажууда хаһаг тэргэдэ хүллөөтэй доёр зээрдэ морин уяада шалаһандаа хазаарайнгаа ама химэлэн, туруугаараа газар сабшална. Тэрэ талхи тойрожо байһан хүнэй эрмэгтэй гуталай уланууд хангиржа, амаа ангайһан тугалай хоншоорщуу, узүүрнүүдээ өөдэнь шогшойлгоод, улаараа газар долёон элһэ үмхэлэн ябаба. Манатажа байһан огторгойдо намарай наран мандажа, галда хээд улайлгаһан зэд таба сагаандал үнэһэн хүхэ үүлэн соогуур мухарин шургашоо. Эгэ садхалан галуунууд үдэ жэгүүрээрээ үлхэлдэн зэлэ татажа, нэмжээ ногоон модод дээгүүр үлгэлдэшэнэ аа гү гэхээр доошоо һанжан далда оронод.

Гэртэ байһан задагай галай тулга дээрэ, улхан хара тогооной оёорто бусалжа байһан уһан уурал боложо шэргэшэбэ. Гэрэй эзэн һамган ухаа алдан һуга харайжа:

—Хайран тан эмни шэргэшэбэ,—гээд, шанага руугаа даб гэхэдэнь:

—Заа, орхигты, яба шэргэг лэ! Би ондоо эм үгэхэб! Басагантнай һайн болохо даа, — гээд, сагаан хубсаһатай залуухан эхэнэр гэрэй эзэнэй нюур руу урихананаар хаража, арһан мансы соо шашхан байгаа үхибүүе эмээхээрэн тэбэрибэ.

Энэ хадаа 1925 ондо, Шэнэһэтэ гэжэ нютагта (мүнөөнэй Дээдэ Березовкын адагта) оршон һуужа байгаа үмсын ажалтай үгытэй шадалтай Будын Нимбугайда, Татьяна Михайловна Левартович уряалаар ерээд, үбшэн үхибүүень үзэжэ байгаа бэлэй.

Уданшьегүй, доёр зээрдэ морин хүдөөгэй ялхитай харгыгаар аха шадал соогоо жудхэнэ. Дабирхайгүй, модон голтой хаһаг тэргэ хахир шангаар гиинаба. Тэрэнэй мөөрэнүүд шорой элһэ хаха отолон эрьежэ, була дээрээ бүрьяса мушхана. Үнөөхи хара шарайтай хүмнай моринсой боожо баринхай, тэргын арал дээрэ хүлөө һанжуулжа һуугаад, хатуу набшаһан тамхи гааһаар бааюулна. Ута модон шубүүг соогоо домхи шара мохи шаршаганuулан, шороб утааень залуу Татьяны гэрэл сагаан нюур руу хиидхүүлэн ябаба.

Анха түрүүн хүнэй аргашанай һургуули дүүргээд, фельдшер боложо Невель городһоо Бурят-Монгол ерэхэ гэжэ байхадань «холо хизаар руу ошохошни байна даа. Удангүй һөөргөө гүйжэ ерэхэ байхаш» гээд, үетэн нүхэдэйнгөө этигэл ядан хэлэһэнние залуу Татьяна толгойдоо һанажа, дуугай һууна.

Хоёр хадын хоорондуур хүхэ элһэн тала оноотон зэнхыбэ. Заидан губи дээрэ зэргэшэн ниилэһэн Үдэ, Сэлэнгын бэлшэр талаан болон ялбайна. Хуушанай купеческэ городой үмхи модон гэрнүүд, эндэ тэндэһээ хаягаа ... дхалдан байна. Һонгино шэ... булхагархан аад, хурса үзүүр ... энь ёдойлгоһон оройтой сагаан ... рковь гуринха галуун шэнгеэр ... зүүгээ һунаан тэдэ гэрнүүдэй ... гүүр шохойно. Үдын урда бэ... һалхин тээрмын далинууд ... албайжа, альгаа дэлгэһэн ... раншан шэнги туйлай томо һ... раа һарбайлган үзэгдэбэ.

Эдэ бүгэдые ... арайшалжа ябаһан басаганай ... хэндэ хаһаг тэргын хахир ... ан байралжа, барга харанхы ... далда дарагдаһан нүүдэл зоно ... болоо һануулна. Орьёл хадан ... ай саагуур улаан наран унан ... арба. Досоо жэхымэ бараг ... болоодхино. Уданшьегүй, доё... эрдэ морин городой үйлсэ дахан ... ншэһөөр, үндэр хашаагай үүд ... лан зогсоо бэлэй.

***

Энэ гэһ... үни саг болоо. Үдэ, Сэлэнгын ... эн бэлшэр дээрэ баглаа ногос... ододод ургаал. Олон дабхар с... н байшангуудай сонхонуудаа ... лектрын гэрэл сасаршоо. Шэ... тын адагаар үргэн ехэ шоссейн... эргы зүүн тээшээ зурыба. Хүн... машинанууд, автобус болон ... занай бусад машинанууд ... ы дүүрэн һубаринад. Завод, ко... адуудай томо томо корпусууд ... а бааюулан талын хаягаар ... элнэ. Шэнэһэтые үгсөөд, хэдэн ... дачна гэрнүүд эндэ тэндэһээ ... й булангаа бултайлган гэтэнэ...

Улхан харахан тогоон соо бусалжа байгша тан эм шэргэжэ хосороо. Татьяна Михайловна Левартович тэрэ гэһээр 28 жэл манай республикада ажаллажа байна. Тэрэнэй ажаллажа байгаа шэнэ тогтоһон кумысолечебницэ мүнөө бидэнэй урда харагдана. Тээ-тэрээгээр, ойн соорхойгоор үргэн ехэнүүд сонхотой ута шара гэрнүүд үзэгдэбэ.

Сэнгэлиг һайхан агаар нээлгэтэй байһан сонхын хүшэгэ хиидхүүлэн гэр руу нэбтэрнэ. Халта сайһан үһэтэй, 50 гаран наһатай эхэнэр амаржа байһан зоной курортно карточкануудые үзэжэ һууба. Элдэб ажалтай, городойшье, хүдөөгэйшье, холо ойрыншье хүнүүд эндэ амардаг.

—Зай, һайн даа! — гээд Мордовинцова гэжэ эхэнэр тэрэ карточкануудые иража байһан хүн тээшэ гараа һарбайн—Татьяна Михайловна, һайнта даа гэжэ дахин дабтана.

Врач Левартович тэрэнэй гар барижа:

—Кумыста тааража амарбат. Аяар Владивостогһоо ерэһэнэй урманда 7 килограмм тухай нэмэжэ бусахатнай,—гээд, урихананаар миһэд гэнэ. Эгээл энэ үедэ тэрэнэй шарай алдангүй хаража байһан үбгэжөөл, юушьеб хэлэн алдаад абяагүй болошоно. Мүнөө энеэбхилэн байгаа Татьяна Михайловнагай шарай дээрэ 30-аад шахуу жэлэй саада тээ Шэнэһэтын адагта тэргээр шэрүүлээд ябахадаа абяа гараһан уян хоолой ба урин абьяастай харасые энэ үбгэн тэрэнэй шарайда олоо янзатай.

— Шэнэһэтэдэ байхадамнай, та манай басага аргалаа бэлэйт. Мүнөө иимэ ехэ амаралтын газар тогтоогоод, хэдэн олон городһоо ерэһэн элдэб зониие аргалжа, амараажа байхадатнай би хубидаа ехэл баясанаб, — гээд, гэнтэ сэдьхэлээ хүдэлгэнгеэр үнөөхи үбгэжөөлнай хэлэжэрхибэ.

Татьяна Михайловна, үбгэжөөл тээшэ обтой дүтөөр энеэбхилэн хаража:

—Зүб, арад зоной элүүр энхын түлөө советскэ гүрэнэй, манай партиин анхардаг дээрэһээ энэ болор бэзэ. Бишье тэрэнэй ашаар аргашан боложо, арад зондо туһа хүргэжэ ябанаб,—гэбэ.

Газаа шаг шууяан болоно. Таримал мододой дундуур бүлэг бүлэгөөрөө зонууд үймэлдэн, эльгэ хатан энеэлдэнэд. Эндэ тэндэ пус гэпэн абяанууд гаража, бутылкын таглааринууд сагаан хөөһэ татуулан хиидэнэ. Зон шууяна. Бэе бэедээ һүн сагаан эдеэ сэсэргэн байжа, шамдуун аягална. Аяганууд соонь эршэтэй кумыс шааяса бусална.

Энэ хадаа шэнэ тогтоһон кумысолечебницэдэ амаржа байһан зонууд мүн. Эдэнэй дунда Номгон далайһаа ерэһэн загаһашаншье бии. Омск, Томск болон Новосибирскһээ ерэһэн элдэб фабрика, заводуудай хүдэлмэришэдшье бии. Талын адууша, малша колхозниигууд ба тариашадшье бии. Эдэ улад бүгэдээрээ хүхюун дорюун амаржа байна.

Гэр сооһоо Татьяна Михайловна болон хэдэн сагаан хубсаһатай хүнүүд гаража ерэнэ. Тэндэ шууяжа байһан хүнүүд бүгэдээрээ тэдэндэ ерэжэ, сэсэрлиг модод доро дүхэриг татан һууна. Татьяна Михайловна аргаахан хоолойгоо заһан байжа, кумыс ба тэрэнэй хүнэй бэедэ тэжээл үгэдэг шалтагаанууд тухай хөөрэжэ эхилнэ. Татьянын бүмбэгэр сагаахан гарта фонандоскоп орёолтотой һанжан байба. Энээние харан сасуу, Татьяна Михайловнагай хэдэн олон жэлэй турша соо хэлэшэгүй олон хүн зоной амисхаал ба зүрхэнэй сохидол шагнажа гараһан дүршэл шадабари тухай эжэлүүдгүй һанагдана.

Мүнөө энэ Татьяна Михайловнагай үдэр бүри үнгэргэжэ байгаа ажалайнь үе. Энэ жэлэй сезон соо 200 гаран хүн тус кумысолечебницэдэ ерэжэ амарһан байна. Тэдэнэр, дунда жэшээгээрнь хэлэхэдэ, 3—4 килограмм шэгнүүрээ нэмэһэн ба үбшэн зонууд һэргүү дорюун боложо бусаһан байха юм. Татьяна Михайловна удаан саг соо манай республикада фельдшерээр хүдэлмэрилһэнэйнгөө һүүлдэ, өөрынгөө эрдэм дээшэлүүлхын тула Иркутскын медицинскэ институтда һуража гараһан байгаа. 1943 ондо, Улан-Удэдэ республиканска туберкулёзно больница эмхидхэгдээ. Тэрээниие нүхэр Левартович ударидаһан юм. Хүн зоной элүүр энхын хойноһоо эсэшэгүйгөөр оролдоһоной түлөө 1949 ондо нүхэр Т. М. Левартович «Хүндын тэмдэгэй» орденоор шагнагдаа. Мүн 1952 ондо БМАССР-эй габьяата врачын хүндэтэ нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдоһон юм. Мүнөө тэрэ манай республика дотор шэнэ кумысолечебницэ нээгээд, түрүүшынгээ жэл ажаллаха зуураа, һайн ажалай жэшээ харуулаа.

Татьяна Михайловнагай хэдэн олон жэлэйнь габьяата ажалай үр иимэ байна.

МТС-үүдые САГ ҮРГЭЛЖЫН КАДРНУУДААР ХАНГАЯ

„Техникые эгээл бүтээсэтэйгээр хэрэглэжэ, колхозно үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые хүсэ ехэтэйгээр саашадань дэбжүүлхэ хэрэг хангахын тулада мэргэжэлтэй механизаторска саг үргэлжын кадрнуудые МТС-үүдтэ бии болгохо гээшэ партиина, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай шухала зорилго мүн гэжэ тоолохо".

(КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолhоо).

☆☆

Колхозуудай ажалые саашадань механизацилая

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол бүхы советскэ арадтаяа хамта ...ай МТС-эй механизаторнууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. ...өө МТС-эй бүхы тракторна ...адануудта, комбайнова агрегата КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол зүбшэн хэлсэгдэ... худэлмэриин саашанхи зорил...уд хараалагдана.

...дөө ажахые хүгжөөхэ зорилго ...hан түүхэтэ тогтоолдо харюу ...он, манай МТС-эй механиза...ууд ургаса хуряалга дээрэ эр...ээр ажаллана. «Красная Заря», «Путь социализма», «Комбайн», «...ть Октября» ба Калининай нэ...жэтэ колхозуудай полинууд ...э худэлмэрилдэг Иннокен... ба Иван Жарниковтан, ... Андреев, И. Ф. Степанов, Будаев, В. Кузьмин, Н. Афа...ьев ба бусадай комбайнова аг...адуудай гэшүүд абаhан социа...тическэ уялгануудаа амжалта...тайгаар дүүргэжэ, комбайнова ху...лгын түсэбые тус бүридөө үлүү... дүүргэжэ байна. Жэшээнь, ...байнер Иннокентий Жарников ...өбhөө гадуур 200 шахуу гекта... ургаса хуряагаад байна. Хам...а нүхэр Жарников 500 гаран ...тар хуряаба.

...оohото культурануудые ху...та МТС-эй харьяата бүхы ...хозуудта дүүргэгдээ. Тэрэшэлэн ...ай гүрэндэ таряа тушааха, МТС-... харьяата колхозууд МТС-эй ху...мэриин түлөө натуротүлэбэри ...э түсэбөө 106 процент дүүргээ. ...өө намарай пар хахалалгые ок...риин 20 болотор дүүргэхын ту... түргэнөөр ябуулжа байнабди.

...ТС-эйнгээ худэлмэриие сааша...ь улам hайжаруулха, харьяата ...хозуудайнгаа ажал ехэтэй ху...мэринүүдые механизацилха, ...хознигуудай ажалые хүнгэдхэ... тэдэнэй ажалай бүтээсые ехэ ...гохо зорилгонууд манай урда ...ана. Эдэ зорилгонуудые ...өөгөө бэелүүлхэ ёhо... байhыемнай КПСС-эй ЦК-гэй ...нум заана. Тиин мүнөө жэлдэ ...ай МТС харьяата колхозуудтай ...лдаа малажалай фермэнүүдтэ ... туhаламжа үзүүлхэ юм. ...ай тэжээл фермэнүүдтэ зөөхэ ... Колхозуудта малажалай бай... барилгын материалнуудые ... эхилэнхэйбди. Жэшээнь, ... харьяата Куйбышевай, Ка...ай нэрэмжэтэ ба «Путь со...лизма» колхозуудта МТС-эй ху... 300 гаран кубометр барилгын ...ан шэрэгдээд байна. Тэрэшэлэн ...та дээрээ 1400 тонно силос да...даа, хэдэн мянгаад гектар тал...майн үбhэн сабшагдаа.

МТС-үүдые саг үргэлжын механизаторска кадрнуудаар хангаха хэрэгтэ партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоол соо онсо анхарал хандуулагдана. Манай МТС-тэ октябриин 20-hоо механизаторнуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курса худэлмэрилжэ эхилхэнь. Эндэ 12 трактористнууд, 2 комбайнер ба бусад hуралсаха юм. Гадна, харьяата колхозуудаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй кадрнуудаар хангахын түлөө МТС-эй дирекци бага бэшэ оролдолго гаргана. Харьяата 8 колхозуудаймнай 6-да манай агрономууд худэлмэрилдэг болохонь. Манай харьяата колхозуудта мүн 3 зоотехник худэлмэрилдэг болохо.

МТС-үүдтэ заhабарилгын база барилга ба тэрэниие бэхижүүлгээр, механизаторнууд ба худэлмэришэдэй ажаhуудалай условиие hайжаруулгаар яhала ехэ юумэ хэhэн ба хэхэшье байнабди. Мүнөө жэлдэ 77 квадратна метр талмайтай байрын гэр хирпиисээр барижа байнабди. Ерэхэ жэлдэ бани, тракторнуудай гараж, байрын 2 гэр, 40 хүнэй байха хамтын байра мүн лэ хирпиисээр барихабди. Хирпиисынгээ сарайда мүнөө жэлдэ 70 мянган хэhэг хирпиисэ сохёобди. Ерэхэ жэлдэ 100 мянган хэhэг хирпиисэ сохигдохоор хараалагдана.

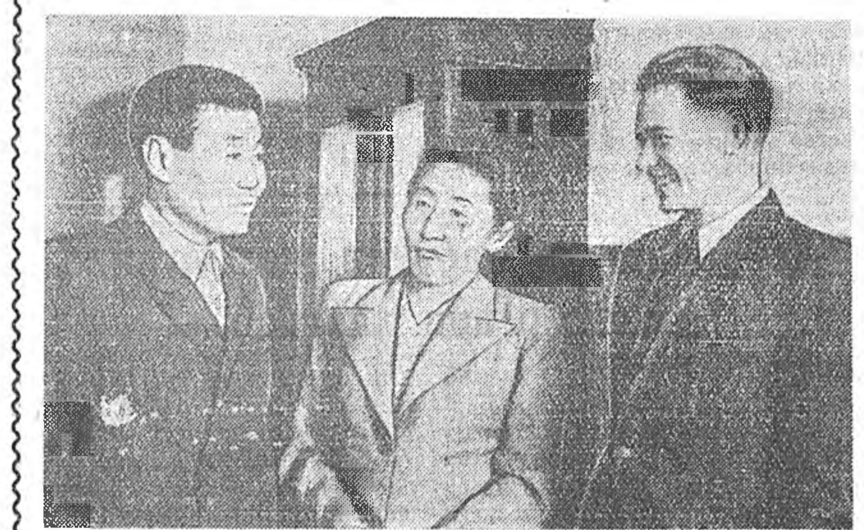
Машинно-тракторна паркмнай жэлhээ жэлдэ улам бэхижүүлэгдэнэ. Жэшээнь, 1953 ондо «ДТ—54» маркын 8 трактор, «Сталинец—6» маркын 2 комбайн, «Кузбасс» гэжэ зерносушилка ба бусад шэнэ машинануудые абаабди. Ерэхэ 1954 ондо «ДТ—54» маркын 8 ба «С—80» маркын 2 трактор, «Сталинец—6» маркын 10 комбайн, хартаабха таридаг ба малтадаг 8—8 машина, «ОС—3» гэжэ таряа сэбэрлэдэг 3 машина, грейдер ба бусадые абахаар хараалнабди.

Харьяата колхозуудайнгаа малажалай фермэнүүдые механизацилгаар үшөөд бага юумэ хэгдэнэ. Энэ жэл Молотовой нэрэмжэтэ ба «Комбайн» колхозуудай фермэнүүдтэ уhанай 1—1 насос, Маленковой нэрэмжэтэ ба «Комбайн» колхозуудта 1—1 кормозапарнигууд тодхогдоо. Саашадаа энэ талаар нилээд ехэ худэлмэри хэхэ зорилготойбди.

Манай МТС-эй урда табигдажа байхаа ехэнүүд зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө оролдолго хүсэеэ дүүрэн гаргажа, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ, МТС-эйнгээ үүргые дээшэлүүлхэ байhанмай лабтай.

А. Дмитриев, Кударын аймагай Ехэ-Кударын МТС-эй директор.

Мэргэжэлтэд хүдөө гарахань

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозуудта ошожо худэлмэрилхэ гэжэ шиидэhэн хүдөө ажахын мэргэжэлтэд: (зүүн гарhаа) Н. Халзанов, К. Хангалова, Г. Павлов.

★

Тракторта дахин hууя

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленумэй түүхэтэ тогтоолтой танилсаад байхадаа би hөөргөө хүдөө ажахыдаа бусажа, дахин трактористаар худэлмэрилхэ гэжэ шиидэhэн байнаб. Хүдөө ажахые ехэ эсэтэйгээр хүгжөөхэ талаар машинно-тракторна станцинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, саг үргэлжын механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол соо угаа ехэ анхарал хандуулагдана. Социалистическэ хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын түлөө бүхы советскэ арадай оролдожо байхадань, би энэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулха ёhотойб гэжэ ойлгобоб.

Би Заиграйн аймагай Ново-Брянска МТС-тэ 14 жэлэй туршада трактористаар худэлhэн байгааб. Тэед үбдэhэн дээрэhээ анханайнгаа мэргэжэлые орхиhон байнаб. Мүнөө үедэ бэеынгээ заhараад байхада, түрэл МТС-тээ бусажа, республикынгаа хүдөө ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхэ зорилготой байнаб.

С. Спиридонов, Заиграйн аймагай Ново-Брянска МТС-эй анханай тракторист.

Анханайнгаа МТС-тэ бусахамни

Мүнөө манай ороной промышленностиие саашадань хүгжөөхэтэйгөө хамта, мүн социалистическэ хүдөө ажахые түргэнөөр дэбжүүлхэ шухала байhан тухай партиин Центральна Комитедэй Пленум заана. Тус Пленумэй тогтоол хадаа хүдөө ажахые хүгжөөлгын программа мүн. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэ хадаа партиин, правительствын, бүхы советскэ арадай мүнөөнэй онсо шухала зорилго болоод байна. Тиимэ тула би колхоз тосхондо ошожо, өөрынгөө анханай мэргэжэлээр МТС-тэ худэлмэрилхэ гэжэ шиидэбэб. Советскэ Армида алба хэхэhээ урид Мухаршэбэрэй аймагай Гашейн МТС-тэ трактористаар СХТЗ ба СТЗ—НАТИ тракторнууд дээрэ худэлмэрилөө hэм. Армиингаа алба дүүргээд, Улан-Удэ станциин депо до ашаа үргэлгын кранай машинистын туhалагшаар мүнөө болотор ажаллажа байгааб. Мүнөө хуушан мэргэжэлээрээ— Гашейн МТС-тэ трактористаар худэлмэрилхэ гэжэ БМАССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствэдэ томилогдобоб. Республикынгаа хүдөө ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ, тарянай үндэр баян ургаса хуряаха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхын тула колхозно полинууд дээрэ улам оролдосотойгоор худэлмэрилхэб.

Л. Максимов, Улан-Удэ станциин паровозно депогой худэлмэришэн.

☆☆

Мэргэжэлтэй кадрнуудые олоор бэлэдхэхэ

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые бүхы советскэ арад ехээр hайшаан угтаад, тэрэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Энэ бүгэдэарадай зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ машинно-тракторна станцинуудай худэлмэрилэгшэд тон шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство МТС-үүдые түрүү техникээр хангахын тула саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргана. Дайнай хойто тээхи үедэ машинно-тракторна станцинууд шэнэ машинануудые ехэ олоор абаа.

Партиин Центральна Комитедэй Пленум МТС-үүдэй худэлмэридэ горьтой дутуунуудые элирүүлээ. МТС-үүдэй ажал-ябуулгын гол дутуунь гэхэдэ, тэдэнэр техникые үшөө хангалтагүйгөөр ашаглана. Ушарынь хадаа олохон МТС-үүд, тэрэ тоодо манай республикын машинно-тракторна станцинууд мэргэжэл ехэтэй механизаторска кадрнуудаар дутамаг байна.

МТС-үүдтэ худэлмэрилхэ механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ гээшэ мүнөө шухала зорилго болоно. Манай Бурят-Монголой хүдөө ажахын техникум МТС-үүдтэ тиимэ кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулжа шадаха байна. Манай техникум агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарнуудhаа гадна, техник-механигуудые hургажа гаргадаг.

Техникумнай хүдөө ажахые механизацилгын отделенитэй. Тэрэнэй бүхы курсануудта зуу гаран хүн мүнөө hуража байна. Энэ отделени hүүлэй хоёр—гурбан жэл соо хэдэн арбаад техник-механигуудые бэлэдхэжэ, республикын МТС-үүдтэ эльгээhэн байна.

Студентнэр дүрбэн жэл соо hурахадаа хүдөө ажахын орёо машинануудые, автомобильнуудые шудалдаг. Машинно-тракторна паркые ашаглалга, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэлгэ, заhабарилгын хэрэг гэхэ мэтын дисциплинэнүүдые үзэжэ гарадаг. Гадна, hуралсалай ба үйлэдбэриин практика гарадаг юм. Хүдөө ажахые механизацилгын отделениин hурагшад техникумэйнгээ мастерскойнууд соо, hуралсалай ажахыда, мотор заhабарилгын заводто практика гарадаг, үйлэдбэриин практика гарахын тулада МТС-үүдтэ ошодог. Мастерскойнууднай шухала хэрэгтэй станогуудаар, hуралсалаймнай ажахы тракторнуудаар, комбайнуудаар болон хүдөө ажахын бусад машинануудаар, автомашинануудаар хангагданхай.

hурагшадые абаха түсэбөө жэл бүри дүүргэдэг байнабди. Техникумдэ орожо hурахые хүсэгшэд ехэ олон. Жэшээлхэдэ, хүдөө ажахые механизацилгын отделенидэ нэгэ hуурида 5 мэдүүлгэ ороhон байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ техникумэй дэргэдэ заочно отделени нээгдээ. Мүнөө хамтадаа 83 хүн заочноор hурана. 30 хүниинь техник-механигуудай мэргэжэлые шудална. Тэдэнэй дунда мүнөө МТС-үүдэй директорнүүдээр, механигуудаар худэлмэрилжэ байhан хүнүүд олон. Заочноор hурагшадта бэшэгээр заабаринууд үгтэхэhөө гадна, жэл соо хоёр дахин сесси үнгэрэгдэнэ.

Гэхэ зуура, манай худэлмэридэ горьтой дутуунуудай бии байhые мэдэрхэ хэрэгтэй. Илангаяа, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэлгээр студентнүүд гүнзэгы эрдэм үшөө олоногүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, энэ предмет заалга манай техникумдэ hулаар табигданхай. Республикын ба хүршэ областьнуудай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл шэнжэлэн согсолхо худэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Хүдөө ажахын түрүү худэлмэрилэгшэдтэй студентнүүдэй уулзалга эмхидхэгдэнэгүй. Манай hуралсалай ажахы мүнөө үедэ табигдадаг эрилтэнүүдые хангажа шаданагүй. hуралсалые эмхидхэлгэдэ теориие практикатай нигта холбоотойгоор шудалалгада эдэ бүгэдэ муугаар нүлөөлдэг байhаниинь элитэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолоор зоригжоhон манай техникумэй коллектив худэлмэриингөө дутуунуудые түргэнөөр усадхажа, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, тэрэ тоодо МТС-үүдэй механизаторнуудые бэлэдхэхэ хэрэгые улам hайжаруулхын түлөө оролдосотойгоор худэлмэрилхэ байна.

Ажал ехэтэй худэлмэриие механизацилга гэжэ шэнэ предмет хүдөө ажахые механизацилгын отделенидэ мүнөө заадаг болообди. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл шэнжэлэн согсолхо худэлмэри эхилээбди. Республикын хүдөө ажахын түрүү худэлмэрилэгшэдтэй студентнүүдэй уулзалга эмхидхэхээр хараалагдаа.

Эдэ хэмжээнүүд хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, тэрэ тоодо механизаторнуудые бэлэдхэхэ худэлмэреэ hайжаруулхадамнай туhалха байhаниинь лабтай.

У. Баранникова, Бурят-Монголой хүдөө ажахын техникумэй директор.

Манай парторганизациин тон шухала зорилго

Ц. ЦЫБИКОВ,
партиин Мухаршэбэрэй аймкомой секретарь

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол болбол эдеэ хоолой ...нүүдые орон дотороо элбэг ...бэг болгохо, хүнгэн промышленностиие түүхэй эдээр гүйсэд хангаха дэлгэрэнгы программа мүн. Энэ программые амжалта түгэсөөр шиидхэхэ хэрэг түбхын түрүүндэ колхозно байгуулалтын материально-техническэ база байhан машинно-тракторна станцинуудай бүхы ажал-ябуулгаhаа дулдыдаха байна. МТС-үүд гээшэ колхозно үйлэдбэридэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. Тэрэниие мүнөө манай аймагайшье жэшээ дээрэhээ хаража болоно. Манай аймаг доторнай гурбан МТС-үүд —Гашейн, Хонхолойн, ...гын МТС-үүд бии. Тэдэнэр аймагай колхозуудтахи тарянажалай ажал ехэтэй худэлмэринүүдые ...лээд ехээр механизацилжа шадаа байна. Жэшээнь, Гашейн МТС-... абажа үзэе. Тус МТС Сталинай нэрэмжэтэ (Заган), «Гигант», «Коммунизм» болон бусад — хамта зургаан колхозуудые хангана. Энэ жэлдэ энэ МТС харьяата колхозуудайнгаа бүхы тарилгын 90 процентые, тэрэ тоодо ороохото культурануудай тарилгын 91 процентые, таряа хуряалгын 80 үлүүтэй процентые, намарай пар хахалалгын 90 шахуу процентые машинаар хэhэн байна.

...ээнhээ урда жэлнүүдтэ колхозууд схэнхидээ үбhэсэ өөhэдынгөө ...ээр сабшадаг, хартаабхаяа ...өөрөө таридаг байгаа. Мүнөө үбhэ сабшалгын 50 гаран процентнь, хартаабха тарилгын 60 үлүүтэй процентнь МТС-үүдэй хүсөөр механизацилагданхай.

Имагтал МТС-үүдэй ашаар манай колхозууд энэ жэлдэ хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзор соо, hайн шанартайгаар хэжэ, элбэг баян ургаса ургуулжа шадаа. Сталинай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» ба бусад колхозууд дунда жэшээгээр гектар бүриhөө 8—10 центнер, зарим участогуудайнгаа га бүхэнhөө 17—18 центнер эрхим hайн шэниисэ хуряажа абаба.

Урда урда жэлнүүдэйхиhээ мүнөө жэлдэ богонихон болзор соо, гээлтэ хоролто багатайгаар таряа хуряажа абаабди. 4500 га гансал ороohото культура тариhан «Гигант» колхоз таряагаа сентябриин 20 болотор сүм хуряажа дүүргээ. 5500 гектар таряа тариhан Сталинай нэрэмжэтэ колхоз бүхы таряагаа мүн лэ амжалтатайгаар мүнөө хуряажа абаад байна. Иимэ ехэ ажал худэлмэри имагтал МТС-үүдэй ашаар хэгдэhэниинь элитэ.

Жэлhээ жэл бүхэндэ манай МТС-үүд хүсэ ехэтэ шэнэ техникээр зэбсэглэгдэнэ. Имагтал hүүлэй хоёр жэлэй туршада «С—80», «ДТ—54» гэжэ хүсэ ехэтэ 30 гаран шэнэ тракторнуудые, 150 тракторна hайжаруулагдаhан шэнэ плугуудые, лугомелиоративна худэлмэри хэхэ хэдэн шэнэ механизмуудые манай МТС-үүд абаhан байна.

Мүнөө аймагаймнай колхозуудай полинууд дээрэ хамтадаа 258 трактор худэлмэрилнэ. Гансахан лэ Сталинай нэрэмжэтэ (Заган) колхозой полинууд дээрэ 30 гаран трактор, 17 комбайн, тиихэдэ «Гигант» колхозой полинууд дээрэ 20 гаран трактор, 13 комбайн худэлмэрилдэг.

Энэ ехэ техникые зүбөөр ашаглахын тулада түбхын түрүүндэ мэргэжэлтэй механизаторска олон кадрнууд хэрэгтэй болоно. hайн мэргэжэлтэй механизаторска кадрнуудай үшөө дутамаг дээрэhээ зарим ушарта техникэ гүйсэд дүүрэнээр ашаглагданагүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

МТС-үүдые мэргэжэл ехэтэй механизаторска кадрнуудаар бэхижүүлхэ, хуушан механизаторска кадрнуудые гэдэргэнь МТС-үүдтэ бусааха хэрэгтэ партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленум дотор тон ехэ анхарал хандуулагдаhан байна.

Мүнөө партиин айком, партийна эхин организацинууд машинно-тракторна станцинуудые механизаторска кадрнуудаар бэхижүүлхэ, предприятинуудта, эмхи зургаануудта мүнөө ажаллажа байhан хуушанай механизаторнуудые МТС-үүдтэнь бусааха талаар горьтой худэлмэри хэжэ байна. Урданы манай МТС-үүдтэ трактористнууд болон комбайнернуудаар худэлмэрилжэ байhан аад, мүнөө ондоо предприятинуудта, эмхи зургаануудта ажалладаг 200 үлүүтэй хүнүүд бии байна. Тэдэниие гэдэргэнь МТС-үүдтэнь бусаахын тулада ойлгуулламжын худэлмэри ябуулха ёhотой болонобди. Партиин ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэритэй танилсаад байхадаа, хуушанай олохон механизаторнууд мүнөө МТС-үүдтээ бусажа байна. Жэшээнь, ондоо худэлмэридэ ажаллажа байhан нүхэр Соколов мэдүүлгэ барижа, мүнөө Хонхолойн МТС-тэ худэлмэрилхээ ерэhэн байна. Мүн Гашейн МТС-тэ трактористаар худэлмэрилхээ Онохойн Селекционно станциhаа нүхэр Петров ерэбэ. Хуушанай комбайнер нүхэр Васильев Гашейн МТС-тээ бусажа ерээд, мүнөө худэлмэрилжэ эхилээ. Урдын трактористнууд нүхэд Федоров, Родионов гэгшэд армиhаа бусажа ерэмсээрээ, урдань худэлмэрилhэн МТС-үүдтээ трактористнуудаар ажаллахаяа бусаhан байна. Иимэ жэшээнүүдые олоор харуулжа болоно.

Мүнөө колхозуудай правленинүүд ба партийна организацинууд, МТС-үүдэй дирекцинүүд МТС-тэ, колхоздо ерэжэ худэлмэрилхыень урижа, хуушанайнгаа механизаторнуудта тусгаар бэшэгүүдые бэшэжэ байна. Эдэ бэшэгүүд хуушанай механизаторнуудаар заатагүй дэмжэгдэхэ бээз гэжэ найдагдана.

Гадна, колхозуудые хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр хангахын тулада ехэхэн худэлмэри хэжэ байнабди. Томо колхозуудтаа дээдэ эрдэм hургуулитай хүдөө ажахын хоёр—хоёр мэргэжэлтэдые, багашагууд колхозуудта даб дээрэ нэгэ—нэгэ мэргэжэлтэдые hаяын үедэ эльгээхэ байнабди. Зарим мэргэжэлтэд мүнөө колхозуудта худэлмэрилхээ ошожо захалба. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо агрономоор худэлмэрилхын тулада нүхэр Херсун ошоод байна. Эдэнэр хадаа колхозуудта зоотехническэ болон агрономическа ехэхэн туhаламжа үзүүлхэ байна.

МТС-үүдэй гол зорилго юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын культурануудай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, малажалай ашаг үгэлгые саашадань ехэ болгохо хэрэг мүн. Энэ зорилгоор колхоз бүхэндэ ойрын нэгэ—хоёр жэлэй туршада али МТС-эй юу хэхэ байhан тухайдань тусгаар хэмжээ-ябуулгануудые мүнөө хараалжа байнабди. Энэ худэлмэри hаяын үедэ дүүргэгдэжэ, партиин айкомой бюро дээрэ хараагдажа, баталагдаха юм.

Ерэхэ хабарай полевой худэлмэринүүдэй эхилтэр үшөө 150 трактористнуудые бэлэдхэхэ ёhотой байнабди. Мүн 50 комбайнернууд хэрэгтэй. Тиимэhээ мүнөө манай МТС-үүд ба колхозууд хүдөө ажахые механизацилгын училищинуудта хэды хүнүүдые эльгээхээ hанамжалжа байна.

Гэхэ зуура, манай машинно-тракторна станцинуудай ажал-ябуулгадахи дутагдалнууд тухайда заатагүй хэлэхэ хэрэгтэй болоно. Тарянажалай ажал ехэтэй участогуудые механизацилха талаар МТС-үүд зарим тэды амжалтануудые туйлабашье, малажалай ажал ехэтэй худэлмэри механизацилха хэрэгтэ МТС-үүд, мүн колхозуудшье ёhотой анхарал хандуулнагүй. Бүхы үнеэдээ электрын хүсөөр hаадаг, бүхы хонидоо мүн электроагрегадаар хайшалдаг, малаа уhалхадаа, тэжээлынь бэлдэхэдээ механизаци хэрэглэдэг болохо гүйсэд арга боломжо аймагаймнай колхозуудта бии. Жэшээнь, «Гигант» колхозые абажа үзэе. Тэрэ хадаа малажалай ажал ехэтэй бүхы участогуудые дүүрэн механизацилжа боломжоор ехэ hайн типовой байратай фермэтэй юм. Автопоилка, үнеэ hааха агрегадшье худалдажа абанхай. Теэд малажалай ажал ехэтэй худэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэ ёhотой анхаралаа колхозой правлениин Гашейн МТС-эй дирекциин табяагүй дээрэhээнь энэ талаар мүнөө болотор юушье хэгдээгүй байhаар.

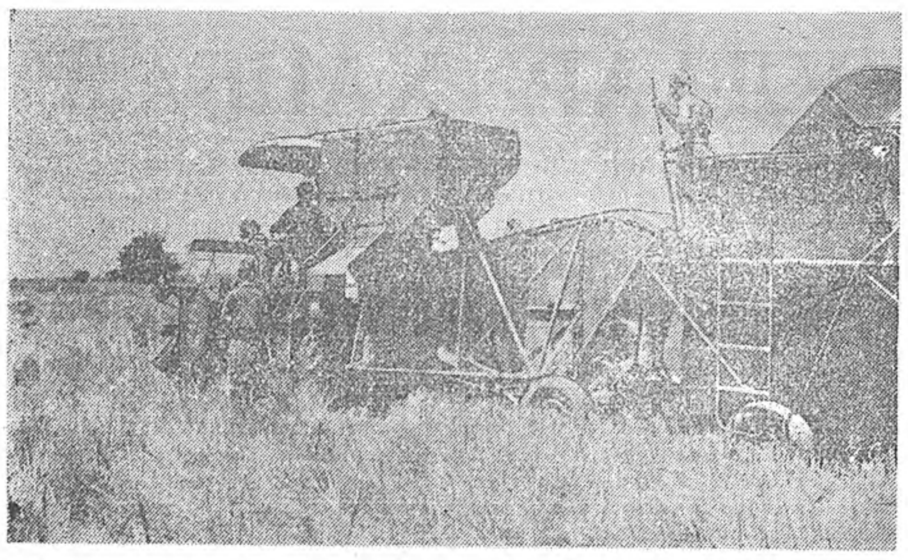
«Искра» колхозыешье абажа үзэе. Энэ колхоз малажалайнгаа ажал ехэтэй бүхы участогуудые механизацилха дүүрэн арга боломжотой. Теэд арга боломжоёо хэрэглэдэггүй байха юм.

Мүнөө манай зорилго юуб гэхэдэ, тарянажалай ажал ехэтэй участогуудые саашадань механизацилха зуураа, мүн малажалай ажал ехэтэй участогуудые бүримүhэн механизацилха, нийтын адуу малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха талаар МТС-үүдэй үүргые ба харюусалгые тон ехээр дээшэлүүлхэ байнабди.

Манай худэлмэридэхи үшөө нэгэ дутагдал юуб гэхэдэ, МТС колхоз хоёрой хоорондохи типовой договорнууд олонхи ушарта дүүргэгдэдэггүй, худэлмэридэхи дутуунуудта алишье талаhаа хамаагүйгөөр хандадаг ушар үзэгдэдэг байна. Агротехникын заабаринуудые бүдүүлигээр эбдэhэн, зоотехникын эрилтэнүүдые дүүргэдэггүй баримтануудтай хүдөө ажахын зарим мэргэжэлтэд эбсэдэг байха юм. Энэ дутагдалые үндэhөөрнь усадхаха, баталан абаhан договорнуудаа МТС-үүдэй ба колхозуудай хэр зэргээр дүүргэжэ байhые хододоо хинан шалгажа байха гээшэ партиин айкомой, аймгүйсэдкомой тон шухала зорилго мүн болоно.

Үшөө нэгэ иимэ асуудал тухайла хэлэхэ хэрэгтэй болоно. Манай аймагта колхозууд хоорондохи Загаанай электростанци хэдэн жэлhээ хойшо баригдажа байдаг. Гэбэшье, энэ электростанци үшөө мүнөө болотор бүтээгүй байха юм. Юуб гэхэдэ, республикын «Сельэлектрын» конторо, Коммунальна ажахын министерство энээниие барилгада техническэ туhаламжа үзүүлхэ, проектыень hайнаар зохёожо үгэхэ байhан аад, энэ хэрэгые тон схээр унжагайруулна, бэе бэедээ хаялсана, техническэ муртэй hайн туhаламжашье үзүүлнэгүй. Тус электростанциие hаяын үедэ бүтээжэ, ашаглалгада оруулхын тулада зохихо хэмжээ республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство абахаар болоо гэжэ hанагдана. Магад энэ электростанци ашаглалгада оруулагдаад байгаа хадаа ойро шадархи «Гигант», Сталинай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» гэжэ гурбан томо колхозуудай тарянажалай ба малажалай ажал ехэтэ участогуудые гүйсэд шахуу механизацилха арга боломжо олгохо байгаа.

Партиин айком, партийна эхин организацинууд болбол хүдөө ажахые улам хүгжөөхэ талаар машинно-тракторна станцинуудай үүргые бури ехэ болгохо, тэдэнэй баян техникые гүйсэд ашаглаха, МТС-үүдые механизаторска саг үргэлжын кадрнуудаар хангаха хэрэгтэ мүнөө гол анхаралаа хандуулна.

Албаниин Арадай Республикын гүрэнэй хүдөө ажахынуудта ажалые механизацилга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. СУКСЕ гэжэ Албаниин түрүү ажахынуудай нэгэнэйнь поли дээрэ советскэ хэдэн комбайн, олон тракторнууд, хүдөө ажахын бусад машинанууд хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайн СУКСЕ поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Германска Демократическа Республикын Арадай палатын заседани дээрэ

О. Гротеволь үгэ хэлэбэ

БЕРЛИН, октябриин 3. (ТАСС). 1953 оной хоёрдохи хахадта республикын арадай ажахын түсэбтэ, 1953 оной гүрэнэй бюджедтэ болоһон хубилалтанууд тухай ГДР-эй гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Б. Лейшнер ба статс-секретарь Б. Румпфа гэгшын элидхэлнүүдые Германска Демократическа Республикын Арадай палата үсэгэлдэр болоһон заседани дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. Үгэ хэлэһэн депутадууд арадай ажахын түсэбтэ, гүрэнэй бюджедтэ оруулхаар ГДР-эй правительствын дурадхаһан хубилалтануудые дэмжэһэн байна.

Премьер-министр Отто Гротеволь резолюциин проектые соносхобо. Тэрээн соонь нигэжэ хэлэгдэнэ: Германска Демократическа Республикын Арадай палата Советскэ правительствын ба Германска Демократическа Республикын правительственна делегациин хоорондо Москвада болоһон хэлсээнэй үедэ Германска Демократическа Республикада ба эб найрамдал хүсэгшэ немецүүдтэ бүхы талын туһаламжа хани барисаанай ёһоор үзүүлһэнэй түлөө баяр баясхалангые Советскэ правительствода хүргэхэ гэжэ ГДР-эй правительствые гуйна.

Арадай палатада зүбшэн хэлсэгдэһэн хуулиин проектнүүдтэ хамаарха зуураа, Отто Гротеволь хадаа хэрбээ эдэ хуулинуудые республикын бүхы хүн зоной эдэбхитэйгээр дэмжэһэн ушарта лэ тэдэнэр амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ болохо юм гэжэ тэмдэглэбэ. Премьер-министр хадаа үйлэдбэриин мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байгаа ажалшадай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын түлөө, мүнгэн зөөри, материалнуудые алмахын түлөө тэмсэжэ байгаа ажалшадта баяр баясхалан хүргэбэ.

Ехэ юумэ хэхэ гээшэ хүнгэн сэнгээр худалдан абаха гэһэн удхатай юм гэжэ Отто Гротеволь тэмдэглээ. Эд бараа хэды шэнээн түргөөр үйлэдбэрилэн гаргахаб, тэды шэнээн түргөөр правительство сэнгүүдые ехээр химдаруулжа шадаха байна.

Сентябриин 28-да баруун гурбан гүрэнүүдтэ Советскэ правительствын эльгээһэн ното тухай хэлэхэ зуураа, Отто Гротеволь хадаа энээниие уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ, германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ зорюулагдаһан Советскэ Союзай шэнэ үүсхэл мүн гэжэ шэнжэлбэ.

Германска Демократическа Республика ба Польско Арадай Республика тушаа Аденауэрэй хэһэн агрессивнэ мэдүүлгэнүүд тухай һануулха зуураа, Отто Гротеволь болбол һунгалтын һүүлээр боннско канцлерай иимэ аашань баруун германска милитаристнуудай ба реваншистнуудай сэрэгэй программые сэхээр тодорхойлно гэжэ тэмдэглэбэ.

Германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө немецкэ арад өөрөө ехэ харюусалга дааха, мүн немецүүдэй өөһэдынь хоорондо хэлсээ туйлалга хэзээ хэзээнэйхиһээ мүнөө бүри шухала болоод байна гэжэ Отто Гротеволь тэмдэглэбэ.

Немецкэ арад өөрынгөө национальна зорилгонуудые дүүргэхэ шадалтай юм, тэрэ хадаа Европын арадуудай үмэнэ өөрынгөө ехэ харюусалгые мэдэржэ байһанаа харуулжа шадаха юм гэжэ Отто Гротеволь түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Арадай палата хадаа 1953 оной хоёрдохи хахадай арадай ажахын түсэб, 1953 оной гүрэнэй бюджедтэ хэхэ хубилалтанууд тухай шиидхэбэринүүдэй проектнүүдые түрүүшын зүбшэн хэлсэлгын үедэ нэгэн һаналаар баталан абаа. Эдэ шиидхэбэринүүдэй проектнүүд саашаа харагдахын тулада палатын зохихо комиссинуудта дамжуулан үгтэбэ.

Арадай палатын депутадууд премьер-министр Отто Гротеволиин дурадхаһан резолюциин проектые нэгэн һаналаар һайшааба.

Арадай палатын түрүүлэгшын уялгануудые гүйсэдхэгшэ Герман Матерн хадаа Германска Демократическа Республикын Арадай палата ба газар нютагуудай палатын хамтын заседани октябриин 7-до болохо юм гэжэ мэдээсэбэ. Тэрээн дээрэ Германска Демократическа Республикын президент (эрхэ түлөөлэлгынь болзорой дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, — ТАСС-эй ажаглалта) һунгагдаха байна.

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикада промышленна предприятинуудые һэргээн байгуулна

ПХЕНЬЯН, октябриин 3. (ТАСС). Хара металлургиин томо предприятинуудые һэргээн байгуулха ябадалдань корейскэ арадта Советскэ правительство туһаламжа үзүүлхэ юм гэһэн мэдээе корейскэ металлургнууд угаа ехэ баяртайгаар угтан абаа.

Корейн центральна телеграфна агентствын (ЦТАК) бэшэһэнэй ёһоор, Ким Чагай нэрэмжэтэ металлургическа завод дээрэ дайнай үе соо дайсанай 600 шахуу бомбо хаягдаһан байгаа. Тус завод мүнөө һэргээн байгуулагдажа байна. Августын эсэсһээ эхилээд тус предприятиин территориие сэбэрлэжэ дүүргээ, сентябрьһаа эхилээд һэргээн бодхоохо гол хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Энээн дээрэ 5 мянга гаран хүн хүдэлмэрилжэ байна.

Мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэдэй кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ тус завод дээрэ ехэ анхарал хандуулагдана. Сентябриин 1-дэ заводой дэргэдэ техническэ курсанууд нээгдэбэ.

Предприятиие һэргээн байгуулхатай хамта, хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй ба техникүүдэй байха гэрнүүд һэргээн бодхоогдожо байна гэжэ ЦТАК бэшэнэ. Жэлэй эсэс хүрэтэр гэр байрын 266 квартирын барилга дүүргэгдэхэ байна.

«Нодон Синмун», «Минчжу Чосон» газетэнүүд хадаа Кимчак городто байгаа булад шудхалгын завод дээрэхи һэргээн байгуулха хүдэлмэриин ябаса тухай мэдээсэнэ. Эндэ прокатна ба шудхалгын цехүүд дотор һэргээн байгуулха хүдэлмэри түргөөр хэгдэнэ. 1000 шахуу хүнүүд заводой дэргэдэхи хүдэлмэришэнэй һургуулида, үдэшын техникумдэ һуралсана.

Парагвайн коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй хандалга

МОНТЕВИДЕО, октябриин 3. (ТАСС). «Хустисия» гэжэ Уругвайска газетэ Парагвайн коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй хандалгые дамжуулба. Тус хандалга хадаа Парагвайска олониитын мэдээжэ ажал-ябуулагша Обдулио Барте гэгшые сүлөөлхын түлөө тэмсэлые шангадхаха гэжэ парагвайска арадые, латино-американска бусад бүхы оронуудай арадуудые уряална. «Чавесай правительство манай арадые айлгахын тулада Барте гэгшые түрмэдэ хаагаад байлгажа үргэлжэлһөөр. Үгы хэгдээгүй сагтань Барте гэгшые түрмэдэ хааха гэжэ американска посольство эринэ» гээд хандалга соонь заагдана.

«Барте гэгшые сүлөөлхын түлөө тэмсэл—гэжэ хандалга соонь хэлэгдэнэ, —бүхы парагвайска арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө, тэрэнэй демократическа эрхэнүүдэй түлөө, национальна суверенитедэй түлөө тэмсэл мүн» гэжэ хандалга соонь хэлэгдэнэ.

Лейбористска партиин жэл бүриин конференци хаагдаба

МАРГЕТ. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Лейбористска партиин жэл бүриин 52-дохи конференци октябриин 2-то дүүрэбэ. Конференци хадаа уласхоорондын хэрэгүүдтэхи диктадай американска политика, уласхоорондын түгшүүрилые шангадхалгада зорюулагдаһан политика тушаа английска арадай улам ургажа байгаа дурагүйтэлгын оршон байдалда боложо үнгэрөө. Имагтал тиимэһээ, дурагүйтэлгые болюулха гэжэ хүтэлбэрилэгшэдэй эрмэлзэжэ байбашье, энэ конференци дээрэ тиимэ политика тушаа дурагүйтэлгын голосууд хэзээ хэзээнэйхиһээ шангаар соностобо.

Олохон делегадууд тэдэнэй һонирхожо байһан гадаадын политикын асуудалнууд тушаа һаналаа мэдүүлхэ аргагүй байна, ушарынь, делегадуудай протест шангаар хэжэ байбашье, конференци дээрэ түрүүлэгшээр байһан Гринвуд гадаадын политикын асуудалнууд тушаа үгэ хэлэлгээ гансахан заседаняар хизаарлаагүй. Тэрээнһээ байха, зарим томо профсоюзуудай хархис хүтэлбэрилэгшэдөөр дэмжэгдэһэн гүйсэдкомой дурадхалаар «хүйтэн дайе» үргэлжэлүүлхэ гэһэн американска политикые буруушаан шүүмжэлһэн ба Советскэ Союзтай, арадай демократиин оронуудтай Великобританиин худалдаа наймаа хэхэ ябадалда США-гэй табиһан хизаарлалтануудта буруушааһан хэдэ хэдэн заһабари ба резолюцинууд буруушаагдаа.

США-гэй ба Урда Корейн хоорондо сэрэгэй договор баталагдаа

ВАШИНГТОН, октябриин 2. (ТАСС). США-гэй ба Урда Корейн хоорондо «аюулгүй байдалые хамгаалха тухай» договор гэдэг баталагдаба. Эблэрэлгэ тухай хэлсээнэй баталагдаһанай һүүлээр 10 үдэр болоод Сеулда парафировалагдаһан энэ договор тодорхойлогдоогүй удаан саг соо Урда Корейдэ өөрынгөө хуурай газарай, далайн-сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдые бариха эрхэ Холбоото Штадуудта үгэбэ. Энэ договор хадаа сэрэгэй плацдармын ба США-гэй колониин үүргые Урда Корейдэ үгэнэ.

Энэ пакт «эб найрамдалые туйлаха хэрэгтэ» Ли Сын Манай шэглүүлэн ябуулһан хэбэртэйгээр, договор баталха үедэ США-гэй гүрэнэй секретарь Даллесай баталан хэлэһэн байгаашье һаа, сэрэгэй энэ союз агрессивнэ шанартай юм, корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэгүй зорилготой юм гэжэ тодорхойгоор харагдана.

„Европейскэ армиие" байгуулгада эсэргүү хүдэлөөн Францида хэгдэнэ

ПАРИЖ, октябриин 3. (ТАСС). Германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө, боннско ба парижска договорнуудые ратификацилгада эсэргүү тэмсэлдэ французска арад улам ехээр оролсожо байна.

Ажалай Бүгэдэнэитын конфедерациин национальна комитет Францийн хүдэлмэришэн ангида ба бүхы ажалшадта зорюулагдаһан хандалга толилбо. «Европейскэ арми» гэдэгтэ немецкэ гегемониие тогтоохо ябадалда хүргэхэ боннско ба парижска договорнуудые ратификацилгада эсэргүү тэмсэлые олон янзын аргаар хэхэ, нэгэдэхэ» гэжэ ажалшадые тус хандалга уряална.

Кемпер городой (Финистер департамент) муниципальна совет сэрэгэй эдэ договорнуудые ратификацилха ябадалые буруушааба. «Боннско ба парижска договорнуудые французска парламентын баталхыень» хүсэһэн резолюциие муниципальна советдэ олонхи голосоор баталан абаа.

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикада юумэнэй сэнгүүд химдаруулагдаа

ПХЕНЬЯН, октябриин 3. (ТАСС). Хойто Корейскэ эдеэ хоолой сэнгүүд саг үргэлжэ химдаруулагдана. Корейн центральна телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, сентябриин 1-һээ октябриин 1 хүрэтэр үргэлжэлһэн һарын турша дотор Пхеньянда рисэй розничнэ сэн—23 процент, фасолиин—20 процент, гаолянай 34 процент гэхэ мэтээр химдаруулагдаа.

Чехословакида дээдэ һуралсалай хүгжэлтэ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин 32 университедүүд ба институдуудай үүдэнүүд октябриин 1-дэ нээгдэбэ. Республикын дээдэ һургуулинуудта һуралсалай жэл эхилээ. 104 факультедүүдтэ 50 мянга гаран студентнүүд һуралсана.

Буржуазна Чехословакида 9 университедүүд ба институдууд байһан юм. Арадай засагай жэлнүүдтэ 23 дээдэ һургуули шэнээр нээгдээ. 1936—1937 онуудай һуралсалай жэлтэй сасуулхада, студентнүүдэй тоо 2,5 дахин олошорбо.

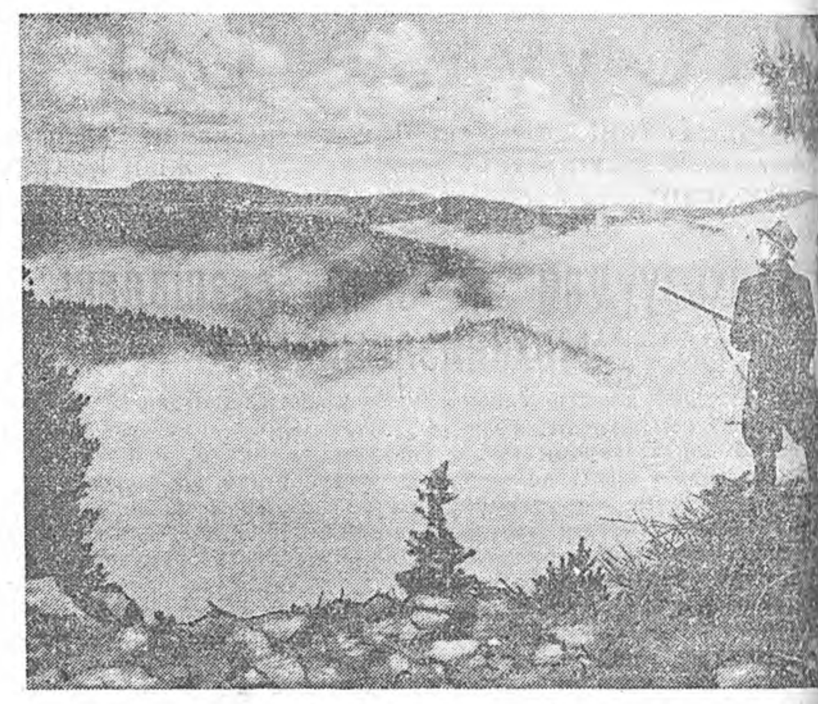
Гансахан энэ жэлдэ республикын элдэб городуудта 6 мянган студентнүүдэй байха хамтын байранууд баригдаа.

Обдулио Бартиие сүлөөлхэ!

МОНТЕВИДЕО, октябриин 3. (ТАСС). «Импренса Популар» гэжэ бразильска газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Обдулио Барте гэжэ Парагвайн олониитын ба политическэ мэдээжэ ажал-ябуулагшые сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэ бразильска комисси Рио-де-Жанейродо суглаа хэбэ. Капитан Хозе Фернандес, хэблэлые хүтэлбэрилэгшэ Барбоза Мело, поэтесса Беатрис Бандейра ба бразильска олониитын бусад түлөөлэгшэд Барте гэгшые сүлөөлхэ гэһэн эрилтые суглаанда хэбэ. Суглаанда хабаадагшад хадаа Барте гэгшые сүлөөлхэ гэжэ президент Чавесһаа эрихын тула Парагвай ошохо делегациие һунгаба.

Ирандахи байдал тушаа

ПАРИЖ, октябриин 3. (ТАСС). Тегеранһаа Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Иранай урданай премьер-министр Мосаддык мүнөөдэр сэрэгэй трибуналда асарагдаа. Энэ трибунал тэрэнэй хэрэгые хаража эхилхээ байна.

Хамар Дабаан дээрэ. М. Минеевэй фото-

Аймагай центр—Хоринск тосхондо

ШЭНЭ ЭЛЕКТРОСТАНЦИ

Аймагай коммунальна ажахын таһагай хүсөөр 75 мориной хүсэтэй шэнэ электростанциин байшан баригдажа дүүргэгдээд, мүнөө догоройнь түхеэрэлгын хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Барилгада хүдэлмэрилжэ байгаа дархашуул тус электростанциие ноябриин 7 болотор ашаглалгада оруулха гэжэ шиидэнхэй.

ОБЛИГАЦИ БАРИГШАДТА 297 МЯНГАН ТҮХЭРИГ

Аймагай № 2435 центральна нөөсэлгын касса энэ жэлэй үнгэрһэн 8 һарын туршада урьһаламжа баригшадта 297 мянган түхэриг шүүбэри түлэһэн байна.

Тэндэнь 5 ба 1 мянган түхэригэй шүүбэринүүд олон байгаа.

АЙМАГАЙ ПРОФСОЮЗНА АКТИВАЙ СУГЛААН

Аймагай профсоюзна активай суглаан һаяхан болобо. Профсоюзуудай обкомой гэшүүн Д. Н. Козловская тус суглаан дээрэ «ВЦСПС-эй XI пленумэй дүнгүүд ба аймагай профсоюзна организацинуудай зорилгонууд тухай» гэһэн темээр элидхэл хээ.

Суглаанда аймагай профсоюзна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, советскэ, партийна хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хамта 70 гаран хүн хабаадалсаһан байгаа. Эндэ 10 гаран хүн үгэ хэлэжэ, профсоюзна организацинуудай хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дундануудые шүүмжэлээ. Т[...] асуудалаар дэлгэрэнгы ши[...] хэбэри баталан абаа.

ЭСТАФЕТЭ ҮНГЭРГЭГДЭ[...]

«Улаан туяа» гэжэ аймага[...] газетын приз абалгын, спо[...] тивна сезоной хаагдаһанта[...] дашарамдуулагдаһан эстафе[...] тэ үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөндэ 5 командын 6[...] аад спортсменүүд хабаадал[...] саа. Эстафетэдэ Хориин дунд[...] һургуулиин хүбүүдэй ба басаг[...] дай команданууд түрүү һууря[...] эзэлээ. Мүн үндэрые харайл[...] гаар Хориин леспромхозой т[...] лөөлэгшэ Устинов 1,53 мет[...] харайжа, аймаг дотороо ре[...] корд туйлаа. Спортсменүүд [...] Ситников, Никитченко, Ла[...] кутникова гэгшэд 100—150[...] метрын урилдаанда түрүүлж[...] ерэһэн байна.

Эстафетэдэ түрүү һууринуу[...] дые эзэлэгшэдтэ «Улаан туяа» газетын шан болон аймагай физкультура ба спортын таһа[...] гай грамотанууд, үнэтэ шаг[...] налнууд барюулагдаа.

ТҮРЭЛХИДЭЙ СУГЛААН

Хориин дунда һургуулида 100 гаран түрэлхид ба аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаа[...] түрэлхидэй хамтын суглаа[...] болоо.

Суглаан дээрэ һургуулиин директор нүхэр Л. Я. Похосоев «Үнгэрһэн һуралсалай жэлэй дүнгүүд ба шэнэ жэлэй зорилгонууд» гэһэн темээр элидхэл хэһэн байна.

Ц. Дандаров.

Түсэбөө дүүргэхын түлөө

Улан-Удын «Универмагай» оёлгошодой цехын коллектив үйлэдбэриингөө даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэжэ, рознично худалдаа наймаанай сетьдэ оёгдомол бэлэн продукци ехээр үгэдэг болоо.

Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон тус коллектив үйлэдбэриингөө жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ бүхы хүсөө[...] оролдоно.

Цехын эрхим мэргэжэлтэд [...] Шенхорова, Бартукова, Боро[...] Максоева болон бусад үйлэ[...] риингөө даалгабариие хоё[...] үлүүлэн дүүргэжэ, һайн ша[...] тай костюм, платье болон ажа[...] дай хэрэглэдэг бусад оёд[...] зүйлнүүдые худалдаа наймаа[...] сетьдэ элбэгээр оруулна.

И. Гроссма[...]

Түрүүшын 3 үдэрэй туршада

Улан-Удын центральна № 301 нөөсэлгын касса СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ 3-дахи урьһаламжын өөрынь үные түлэхэ түрүүшын тиражаар ба 2-дохи урьһаламжын өөрын үные түлэлгын хоёрдохи тиражаар [...] түлэжэ захалба.

Түрүүшын гурбан үдэрэй тур[...] да тус касса урьһаламжа ба[...] шадта 300 мянга гаран түхэр[...] урьһаламжын үные түлэһэн ба[...]

Н. Петров

В. Гюгогой түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулан тэрэнэй зохёолнуудые хэблэлгэ

Французска элитэ ехэ уран зохёолшо—гуманист В. Гюгогой зохёолнууд Советскэ Союз дотор ехэ алдар солотой юм. СССР-эй арадуудай олон хэлэнүүд дээрэ тэрэнэй номууд угаа ехэ тиражуудаар хэблэгдэдэг.

Французска литературын классигай түрэһөөр 150 жэлэй ойе тэмдэглэхын тула гослитиздат В. Гюгогой 15 томтой зохёолнуудые [...] лэн гаргаха гэжэ хараалба. [...] хадаа хэзээ нэгэ Россида гарга[...] һанда орходоо, үлэмжэ дүүрэ[...] хэблэгдэхэ юм. Том бүхэнэй т[...] —150 мянган экземпляр.

(ТАСС)

Редакторай орл[...] Д. Л. ЛОБСАНО[...]

Мүнөөдэр кино театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Каменный цветок» (10 ба 12 ч.), хилын саанахи шэнэ фильм (14, 16, 18, 20 ба 22 ч.), киножурнал № 44.

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Новички на стадионе» (11 ба 13 ч.), «Пармская обитель» I сери (15 ба 19 ч.), «Пармская обитель» II сери (17 ба 21 ч.), «Судьба балерины» (23 ч.), киножу[...] «Советский спорт» № 7.

«ХРОНИКА» кинотеатрта—«Зори [...]рижа» (11, 13 ба 15 ч.), «Весна в [...]скве» (17, 20 ч. 30 м. ба 22 ч. 30 [...]) үнгэтэ уранһайханай фильм «По бе[...] средней Волги» (19 ч.).

Серовой нэрэмжэтэ клубта (Батаре[...]) «Под игом» (16, 18 ба 20 ч.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00644. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.